

1. VUOSIRAPORTIN YKSILÖINTITIEDOT

CCI	2014TC16RFCB032
Nimi	Interreg V-A SE-FI-NO Sweden-Finland-Norway (Nord)
Versio	2018.0
Raportointivuosi	2018

2. YHTEISTYÖOHJELMAN TOIMINTAA KOSKEVA KATSAUS

Yhteistyöohjelman toimintaa koskevat keskeiset tiedot kyseisen vuoden osalta, mukaan lukien rahoitusvälineet, taloudelliset ja indikaattoritiedot.

Ohjelma jatkaa sille asetettujen tavoitteiden ja pyrkimysten mukaisesti. Vuoden 2018 jälkimmäisellä puoliskolla tehtiin aloite laatia hakemus ohjelmaa koskevien muutosten tekemiseksi ja Karelia CBC:n (FI) ja Kolarctic CBC:n (FI ja SE) EU-varojen uudelleenjakoa Interreg Pohjoiselle. Seurantakomitea päätti syyskuussa 2018 lähettää hakemuksen, ja Euroopan komissio hyväksyi hakemuksen muutoksen tekemisestä ohjelmaan joulukuussa 2018. Muutoksen myötä ohjelman EAKR-budjettiin siirrettiin 18 461 857 euroa. Ohjelman EAKR-budjetti on nyt yhteensä noin 60,41 miljoonaa euroa, ja kun mukaan lasketaan Ruotsin ja Suomen kansallinen rahoitus, budjetin yhteissumma nousee noin 94,62 miljoonaan euroon. Yhdessä Norjasta saatavan rahoituksen kanssa ohjelman kokonaisbudjetti nousee noin 111,94 miljoonaan euroon.

Vuoden 2018 aikana päättyi kaksi hakukierrosta, joista vastaanotettiin yhteensä 38 päähankehakemusta. Tämä on suurin piirtein aiempien vuosien tasolla. Hakemuksia otettiin vastaan kaikille toimintalinjoille. Esiselvityshakemuksille on jatkuva jättöaika, ja vuoden aikana hakemuksia tuli yhdeksän kappaletta. Yhteensä hakemuksia on tullut 199, joista 178 on ollut päähankehakemuksia ja 21 esiselvityshakemuksia. Vuonna 2018 tukea myönnettiin 17 hankkeelle (joista 13 päähanketta ja neljä esiselvitystä). Yhteensä tukea on nyt myönnetty 66 hankkeelle, joista 54 on päähankkeita ja 12 esiselvityksiä. Vuoden vaihteessa EAKR-budjetista oli kiinnitetty 55 prosenttia ja IR-rahoituksesta 84 prosenttia.

Vuoden aikana saatiin päätökseen yhdeksän hanketta, joista kaksi oli esiselvityksiä. Päättyneiden hankkeiden seurauksena rahastoon palautuneet varat vastasivat keskimäärin 17,39 prosenttia myönnettyistä varoista. Vaihteluväli oli 1. toimintalinjan 1,34 prosentista muiden toimintalinjojen 19,3–21,2 prosenttiin. Yhteensä rahasto on vastaanottanut palautuksia 685 641 euron arvosta, ja ne voidaan kanavoida uusiin hankkeisiin. 31.12.2018 käynnissä oli yhteensä 49 hanketta.

Vuonna 2018 tukea maksettiin edellisiä vuosia enemmän. Vuoden aikana tehtiin päätös 105 maksatuksesta, joiden yhteissumma oli noin 7,87 miljoonaa euroa. Tuensaajille on maksettu kaikkiaan 15,43 miljoonaa euroa 222 erässä. Maksut vastaavat noin 45:tä prosenttia hankkeille toistaiseksi myönnettyistä varoista ja noin 26:a prosenttia ohjelman kokonaisbudjetista. Euroopan komission suorittamat maksut, joihin lasketaan mukaan ennakot, ovat yhteensä noin 16,74 miljoonaa euroa, ja tästä noin 8,96 miljoonaa euroa on maksettu vuoden 2018 aikana. Ohjelma on tähän mennessä jättänyt 18 maksuhakemusta, joista kahdeksan vuoden 2018 aikana.

Ohjelman indikaattorianalyysi osoitti, että useissa aktiviteetti-indikaattoreissa tulisi luultavasti tapahtua ylityksiä ennen kuin varojen lisäallokointia huomioitaisiin. Koska ohjelmalle annettaisiin lisävaroja, lopullisia tavoitteita päätettiin nostaa useimpien indikaattorien kohdalla. Vuoden 2018 välitavoitteet pidettiin ennallaan, koska mahdollisuuksia vaikuttaa loppuvuoden tuloksiin pidettiin vähäisinä. Tähän mennessä tukea saaneet hankkeet ovat osaltaan vaikuttaneet välitavoitteiden saavuttamiseen vuonna 2018 tulospuiteiden indikaattorit huomioon ottaen. Kuten taulukosta 3 käy ilmi, saavutetut tulokset ylittävät välitavoitteet selvästi. Osassa indikaattoreita taso on jopa melko lähellä lopullisia tavoitteita, joiden saavuttaminen on asetettu tavoitteeksi vuoteen 2023 mennessä. EU-asetukseen 2018/276 helmikuussa 2018 tehdyt muutokset mahdollistivat tuotosten arvon raportoimisen koskien sekä päättyneitä hankkeita että edelleen käynnissä olevia hankkeita, joista on jo saatu mitattavissa olevia tuloksia. Taulukoissa 2- 3 esitettyjen aktiviteetti-indikaattoreiden tulokset sisältävät näin ollen tuloksia sekä kesken olevista että jo päättyneistä hankkeista.

Ohjelma on onnistunut hyvin yritysten aktivoinnissa mukaan rajat ylittäviin tutkimushankkeisiin toimintalinjassa 1, "tutkimus ja innovaatio". Tähän mennessä 115 yritystä on osallistunut rajat ylittäviin tutkimushankkeisiin. Luku on 57 prosenttia 200 yrityksen lopullisesta tavoitteesta. Hanke on onnistunut saamaan 178 uutta osallistujaa erilaisiin toimintoihin, joiden tavoitteena on uusien tuotteiden, palveluiden tai menetelmien luominen. 250 toimijan tavoitteesta on näin saavutettu 71 prosenttia. Julkisen innovaatio- ja tutkimushanketuen kanssa yhteensopivien yksityisten investointien indikaattoreissa on vielä hieman matkaa lopullisiin tavoitteisiin. Toistaiseksi vain 25,3 prosenttia lopullisesta tavoitteesta on saavutettu, mutta aiempien vuosikertomusten mukaan tähän vaikuttavat tietyt viiveet hankkeiden kustannusselvityksissä. Yksityisen rahoituksen osuus tulee kohoamaan sitä mukaan, kun hankkeen kustannukset vahvistuvat. Tukea saaneiden hankkeiden odotettu tulos on noin 93,3 prosenttia ohjelman lopullisista tavoitteista. Tätä pidetään hyvänä, varsinkin kun jaettavia varoja on vielä jäljellä.

Ohjelma on onnistunut saamaan osallistujia ja yrityksiä mukaan hankkeiden toimintoihin myös toimintalinjassa 2. Liiketoimintaa ja osaamisen kehitystä koskevilla hankkeilla osallistujien tulokset ovat jo 87 ja 118 prosentin tasolla

hankkeiden lopullisista tavoitteista. Osallistuvien yritysten indikaattorissa rajat ylittävien markkinatoimintojen tulos on jo nyt 225 yritystä, mikä ylittää ohjelman 200 yrityksen tavoitteen. Julkisen tuen kanssa yhteensopivan yksityisen rahoituksen indikaattoreiden tavoitearvot ja -tulokset ovat huomattavasti korkeammalla toimintalinjassa 2 kuin toimintalinjassa 1. Arvio tähän mennessä myönnettyjen hankkeiden yksityisestä rahoituksesta on yhteensä noin 2,42 miljoonaa euroa ja tähän mennessä raportoidun tuloksen määräksi arvioidaan noin 1,23 miljoonaa euroa. Lopullinen tavoite on 1,20 miljoonaa euroa, joten arvioitu lopullinen tulos on noin 201 prosenttia tavoitteesta. Tähän mennessä on saavutettu 102 prosenttia.

Ohjelma on hyvin linjassa 3. toimintalinjan indikaattorien kanssa. Toimintalinjan tavoitteena on lisätä osallistumista toimintoihin, jotka edistävät alueen kulttuuriperintöä, saamelaiskulttuuria ja saamelaisten olosuhteita sekä saamen kieliä. Vuoden loppuun mennessä näissä indikaattoreissa oli saavutettu 75–98 prosenttia ohjelman lopullisista tavoitteista. Osassa muita toimintalinjan 3 indikaattoreita ohjelman lopullisiin tavoitteisiin oli kuitenkin vielä matkaa. Esimerkiksi indikaattori, joka kertoi osallistumisesta julkisen sektorin vihreää kasvua ja resurssitehokkuutta koskevaa osaamista lisäävään toimintaan, pysyi ennallaan verrattuna edelliseen vuoteen, jolloin 64 henkilöä (25,6 prosenttia ohjelman lopullisesta tavoitteesta) oli osallistunut osaamista lisääviin toimenpiteisiin tällä alueella. Myös alueiden, jotka saavat tukea suojelun kehittämisen varmistamiseksi, indikaattorien tulokset ovat vielä kaukana ohjelman lopullisista tavoitteista, sillä tulos on vasta 18 prosenttia lopullisesta tavoitteesta. Indikaattoreiden tulosodotukset suhteessa tavoitteisiin ovat kuitenkin 103 ja 112 prosenttia, joten tavoitteiden saavuttamisen edellytyksiä pidetään hyvänä.

Toimintalinjassa 4 ohjelma on saavuttanut hyvät edellytykset rajat ylittävän liikkuvuuden lisäämiselle. Rajat ylittävää liikkuvuutta koskevaan aloitteeseen on tähän mennessä osallistunut 1 077 henkeä, joten 1 300 hengen tavoitteesta on saavutettu jo 83 prosenttia. Rajat ylittävän, saamelaisten elinkeinoja koskevan osaamisaloitteen osallistujia koskeva indikaattori on jo ylittänyt ohjelman lopullisen tavoitteen. Näihin aloitteisiin on tähän mennessä osallistunut 325 henkeä, mikä on lähes nelinkertaisesti ohjelman tavoitteisiin verrattuna. Erityisen ilahduttavaa tämän indikaattorin kohdalla on, että nuorten osuus on korkea: yli puolet osallistujista on nuoria.

3. TOIMINTALINJAN TOTEUTUS

3.1 Toteutusta koskeva katsaus

Keskeiset toimintalinjan toteutusta koskevat tiedot, joissa huomioidaan keskeinen kehitys, merkittävät ongelmat sekä niiden poistamiseksi suoritettut toimenpiteet.

Tutkimus ja innovointi

EAKR-budjetti on ohjelman muutoksen jälkeen kasvanut 11,34 miljoonasta eurosta 18,72 miljoonaan euroon. EAKR:n varoista on tähän mennessä myönnetty 57 % (10,76 milj. euroa) ja IR-varoista 87 % (2,04 milj. euroa).

Tähän mennessä myönnettyistä 22 projektista 14 projektia toimii saavuttaakseen erityistavoitteet vahvistaa yritysten kaupallistumisen edellytyksiä. Kahdeksan hankkeen toiminnan tavoitteena on vahvistaa innovaatiojärjestelmien toimijoiden osaamista eurooppalaisella tutkimuskentällä toimimisessa.

Yksi tänä vuonna tukea saaneista hankkeista pyrkii kehittämään pienten ja keskisuurten lämmittimien energiatehokasta savupuhdistusprosessia. Toisessa hankkeessa kehitetään uutta betoniratkaisua, joka perustuu teollisuuden ja voimalaitosten sivutuotteisiin ja soveltuu talvibetoniin, mahdollistaa betonin valamisen alhaisissa lämpötiloissa ja kestää pitkiä kuljetusmatkoja. Muut hankkeet toimivat metsäteollisuuden, biopohjaisten komposiittimateriaalien, metallin 3D-tulostuksen ja kaivostoiminnan jätteen kierrätystekniikoiden kehityksen parissa.

Yrittäjyys

EAKR-budjetti on ohjelman muutoksen jälkeen kasvanut 12,98 miljoonasta eurosta 16,67 miljoonaan euroon. EAKR:n budjetista on tähän mennessä myönnetty 56 % (9,27 milj. euroa) ja IR-varoista 82 % (2,2 milj. euroa).

Vuoden neljästä hankkeesta yksi tähtää erityistavoitteeseen, joka on rajat ylittävää liiketoimintaa harjoittavien pienten ja keskisuurten yritysten osuuden lisääminen. Hankkeessa edistetään digitaalisten palvelulinkeinojen kehittämistä alueella luomalla rajat ylittävä testauksen ja koulutuksen kehittämisympäristö. Hanke auttaa pk-yrityksiä saamaan käyttöönsä fyysisen ja virtuaalisen kokeilu- ja oppimisympäristön LTU:lla ja Centria AMK:n IT- ja tietoturvallisuuslaboratoriossa. Ne toimivat pk-yritysten koealustoina, jollaisia ei tällä hetkellä ole vielä tarjolla. Kahden hankkeen tavoitteena on lisätä alueen pk-yritysten vientiä. Toinen näistä perustuu onnistuneeseen VAE-hankkeeseen, joka saatiin päätökseen vuoden aikana. Edeltäjänsä tavoin myös VAE II:ssa keskitytään matkailutoimialaan, ja sen tavoitteena on lisätä alueen näkyvyyttä matkailu- ja käyntikohteena ja kehittää ympärivuotista matkailutarjontaa alueella. Toinen hanke pyrkii auttamaan alueen pk-yrityksiä kehittämään uusia kiertotalouden liiketoimintamahdollisuuksia käyttäen muun muassa prosesseja, joissa materiaaleja ja komponentteja valmistetaan uudelleen additiivisin menetelmin.

Aiemmin rahoitusta on myönnetty muun muassa hankkeisiin, joiden keskiössä on yhteistyö pienten ja keskisuurten yritysten, luovan teollisuuden, matkailutoimialan ja elintarviketeollisuuden yritysten välillä. Hankkeiden toiminta keskittyy esimerkiksi luomaan rajat ylittäviä liiketoimintamalleja ja edistämään yhteistyötä pienten ja keskisuurten yritysten välillä sekä lisäämään kansainvälistymistä.

Kulttuuri ja ympäristö

EAKR-budjetti on ohjelman muutoksen jälkeen kasvanut 11,34 miljoonasta eurosta 16,88 miljoonaan euroon. EAKR:n budjetista on tähän mennessä myönnetty 55 % (9,34 milj. euroa) ja IR-varoista 89 % (2,09 milj. euroa).

Kahdessa tämän vuoden viidestä hankkeesta on tavoitteena vahvistaa alueen kulttuuria ja kulttuuriperintöä. *Viesso duobbdága/Levande landskap* -hankkeen tavoitteena on lisätä tietoisuutta luulajansaamelaisesta alueesta yhtenäisenä maakuntana, joka ulottuu Ruotsiin ja Norjaan sekä välittää saamelaisten käytäntöjä ja käsityksiä alueesta elämysten ja luontomatkailun kohteena pohjoisessa. Hankkeen suorina tuloksia ovat digitaalinen *Viesso duobbdága/Levande landskap* -näyttely ja *Sáme duobbdága/Samiska landskap* -sovellus. Toinen hanke (*Digital access to the Sámi heritage archives*) keskittyy saamelaisen kulttuuriperinnön saavutettavuuden parantamiseen luomalla tieto- ja viestintätekniikan sovelluskokonaisuuden, jonka järjestelmä toimii hakutyökaluna ja yhdistää käyttäjät olemassa oleviin saamenkieliseen kulttuuriin ja kulttuuriperintöön liittyviin digitaalisiin kokoelmiin.

Tukea on saanut myös HALTI-hanke, joka työskentelee edistääkseen luonnonympäristöjen suojelustatusta. Hankkeessa laaditaan pitkän aikavälin kestävä kehityksen vuositoimintasuunnitelma ja yhteinen luontomatkailusuunnitelma (visitor management plan) Haltin yhteistyöalueelle. Hankkeessa ovat mukana Käsivarren erämaa-alue Suomesta sekä Reisan kansallispuisto ja Raisduottarhaldin maisemasuojelualue Norjasta. Alue on merkittävää poronhoitoaluetta ja kulttuurisesti saamelaista ydinaluetta.

Yhteiset työmarkkinat

EAKR-budjetti on ohjelman muutoksen jälkeen kasvanut 3,36 miljoonasta eurosta 4,52 miljoonaan euroon. Tähän mennessä EAKR:n budjetista on myönnetty 46 % (2,1 milj. euroa) ja IR-varoista 65 % (0,45 milj. euroa).

Tähän mennessä rahaa on myönnetty 10 hankkeelle, joista kolme on esiselvityshankkeita. Meneillään on seitsemän hanketta, ja kolme hanketta on jo saatu päätökseen.

Kaksi tämän vuoden viidestä hankkeesta tähtää työmarkkinoiden rajat ylittävän liikkuvuuden lisäämiseen. Yksi hankkeista, *Bottenviksbågens ungdomar*, nimeää tärkeimmäksi tavoitteekseen lisätä nuorten liikkuvuutta yli rajan opiskeluaikana, ja edistää näin heidän yrittäjyyttä, yritysysteistyötä ja rajat ylittävää yhteistyötä koskevia opintojaan. Hankkeeseen kuuluu NY/UF-messujen opiskeluvaihto Suomen ja Ruotsin välillä sekä rajat ylittävän NY/UF Innovation Challenge - tapahtuman järjestäminen.

Toinen hanke, *Academic North*, pyrkii tukemaan akateemisesti koulutettujen sosiaalisesti kestävä työllistymistä ja löytämään ratkaisuja pätevän työvoimaan puutteeseen erityisesti ICT-alalla. Hanke pyrkii muun muassa edistämään tiiviimpää yhteistyötä mukana olevien yliopistojen välillä (Joint Arctic Agenda), jotta akateemisen koulutuksen omaavien työllistyminen paranisi pohjoisessa oikeanlaisen osaamisen ja rajat ylittävän liikkuvuuden avulla.

Tukea on myönnetty myös saamelaiselinkeinojen osaamis- ja tietotason kehittämistä edistävälle *Sámi musihkkaakademija* -hankkeelle. Hankkeen tavoitteena on vahvistaa saamelaismusiikkia elinkeinona. Hankkeeseen kuuluu kaksivuotinen saamelaismusiikin aikuiskoulutusohjelma, saamelaismusiikin opetuksen kehittäminen varhaiskasvatuksessa ja kouluissa, kulttuurialan yrittäjyyden edistäminen musiikkialalla sekä verkostojen laajentaminen ja vahvistaminen.

Tekninen tuki

Ohjelman muutoksen jälkeen ohjelman EAKR-budjetti on yhteensä 50 miljoonaa euroa. Tämä tarkoittaa, että teknisen tuen osuus pieneni 7 prosentista 6 prosenttiin (EU 1299/2013) 17 artiklan mukaisesti. Teknisen tuen budjetti on siksi noussut hieman vähemmän kuin muiden toimintalinjojen. Teknisen tuen EAKR-budjetti on noussut 2,94 miljoonasta eurosta 3,62 miljoonaan euroon. EAKR:n osuus on 50 prosenttia teknisen tuen rahoituksesta, ja loput 50 prosenttia rahoitetaan Ruotsin ja Suomen kansallisista varoista.

Teknisen tuen osuus on varattu ohjelman toteuttamiseen ja vastuuviranomaisten, yhteisen sihteeristön, tiedostuspisteen sekä tarkastusviranomaisen toiminnan rahoittamiseen.

Aiempien vuosien tapaan NORD-ohjelma on toiminut yhteistyössä muiden Ruotsissa koordinoitujen INTERREG-ohjelmien kanssa, joita ovat muun muassa Botnia-Atlantica, Sverige-Norge ja Öresund-Kategatt-Skagerak sekä Pohjoinen periferia ja Arktinen. Yhteistyön tavoitteena on jakaa kokemuksia ja keskustella kehitysehdotuksista. Koordinoivat viranomaiset ovat myös osallistuneet tapaamisiin muiden EU-varoja koordinoivien kansallisten viranomaisten kanssa

koskien muun muassa voimassa olevia ja tulevia asetusmuutoksia koskevien koulutusten ja tulkinnan järjestämistä.

Vuoden aikana on järjestetty useita tiedostustilaisuuksia, joiden tavoitteena on markkinoida ohjelmaa. Potentiaaliset tuensaajat ovat voineet myös toimittaa projekti-idealuonnoksia keskusteltaviksi, minkä tavoite on ollut hyvien, ohjelman tavoitteisiin sopivien hakemusten kehittäminen.

3.2 Yhteiset ja ohjelmakohtaiset indikaattorit

Taulukko 1 Tulosindikaattorit (Raportoitu 2018, 2020, 2023)

Toiminta- linja	Indikaattori	Mittayksikkö	Lähtö- arvo	Lähtö- vuosi	Tavoite- arvo (2023)	2018	2020	2023	Havainnot
1	Innovoivien toimijoiden osuus alueella	Määrä	106	2013	116	112			
1	FP7/Horisont 2020 - ohjelman hyväksymät hakemukset	Määrä	1	2013	5	3			
2	Rajat ylittävää liikeyhteistyötä ohjelman painopistealueilla tekevät pk-yritykset	Lukumäärä	19,70	2013	22	13,60			
2	Vientiä harjoittavien pk-yritysten määrä	Lukumäärä	23,90	2013	26	17,80			
3	Rekisteröityjen majoitusöitten määrä	Määrä	9 749 000	2012	10 723 000	10 401 847			
3	Kieli-indeksi	Numerollinen	2,15	2013	2,30	2,23			
3	Ympäristöindeksi	Numerollinen	68	2014	69	80			
3	Osaamisindeksi	Numerollinen	2,30	2013	2,50	2,7			
4	Rajat ylittävää työpendelöintiä koskevat tiedustelut	Määrä	401	2012	600	1 169			
4	Saamelaiselinkeinoja koskevat koulutustoimet	Määrä	12	2013	15	18			

Taulukko 2 Yhteiset ja ohjelmakohtaiset tuotosindikaattorit**Toimintalinja 1 - Tutkimus ja innovointi**

Indikaattori	Tavoite 2023	Kumulatiivinen arvo	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
			A1 Uusiin tuotteisiin, palveluihin tai menetelmiin johtaviin toimiin osallistuvat toimijat	100 toimijaa	Odotettu tulos ¹	219	252	263	280		
		Tulos ²			110	178					
A2 Horisont 2020 -ohjelmaan lähetetyt alueen painopistealoja vastaavat hakemukset	5 hakemusta	Odotettu tulos	13	14	16	20					
		Tulos			7	11					
CO01 Tukea saavien yritysten määrä	50 yritystä	Odotettu tulos	115	125	139	254					
		Tulos			78	115					
CO27 Yksityiset investoinnit, jotka sopivat yhteen julkisen T&K-hankkeille annettavan tuen kanssa	860 000 euroa	Odotettu tulos	300390	391 754	536 937	802 235					
		Tulos			5 000	217 944					
CO28 Yritykset, jotka saavat tukea uusien tuotteiden laskemiseksi markkinoille	4 yritystä	Odotettu tulos	38	51	58	68					
		Tulos			3	6					
CO29 Yritykset, jotka saavat tukea uusien yritykselle tarkoitettujen tuotteiden lanseeraukseen	12 yritystä	Odotettu tulos	47	60	68	72					
		Tulos			21	25					
CO41 Rajat ylittäviin monikansallisiin tai alueiden välisiin tutkimushankkeisiin osallistuvien yritysten määrä	50 yritystä	Odotettu tulos	129	163	217	254					
		Tulos			78	115					

¹ Ilmoitettu luku koskee odotettua tuotosta vuonna 2015 hyväksytyissä hankkeissa, joiden tulokset saavutetaan vuosien 2017 – 2018 aikana niiden päättyessä.

² Tosiasiallinen tähän mennessä päätettyjen hankkeiden tuotos. Tosiasiallinen tuotos ilmoitetaan kumulatiivisena päättämivuoden lähtökohdan mukaan.

Toimintalinja 2 – Yrittäjyys

Indikator	Tavoite 2023	Kumulatiivinen arvo	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
			A3 Liiketoimintaa kehittävään toimintaan osallistuminen	800 osallistujia 400 naista 400 miestä 400 nuorta ³	Odotettu tulos	1 020	1 295	1 295	1 515		
		Tulos			186	536					
					366	862					
					18	31					
A4 Pk-yritysten kansainvälistymiseen tähtääviin osaamisen kehitystoimiin osallistuminen	200 osallistujia 100 naista 100 miestä	Odotettu tulos	806	1 081	1 081	1 281					
		Tulos			321	924					
					738	1 431					
A5 Kansainvälisesti suuntautuille yrityksille järjestettyihin rajat ylittäviin markkinointitoimiin osallistuvat yritykset	50 yritystä 20 naisten omistamaa 20 miesten omistamaa 10 molempien omistamaa	Odotettu tulos	204	249	249	351					
		Tulos			22	28					
					112	153					
					28	44					
CO01 Tukea saavien yritysten määrä	100 yritystä	Odotettu tulos	110	203	203	522					
		Tulos			119	430					
CO04 Yritykset jotka saavat muuta kuin taloudellista tukea	50 yritystä	Odotettu tulos	30	300	300	425					
		Tulos			66	237					
CO06 Yksityiset investoinnit, jotka sopivat yhteen yrityksille annettavan julkisen tuen kanssa (avustukset)	500 000 euroa	Odotettu tulos	153 000	153 000	153 000	2 415 316					
		Tulos	0	0	32 418	1 226 551					

³ Odotettu tulos ilmoitetaan kokonaistietona osallistujia/henkilöitä koskevina indikaattorina. Tosiasiallinen tuotos raportoidaan sukupuolen ja/tai iän sekä omistajuuden mukaan. Nuorten lukumäärä on osa kokonaisluvusta ja koostuu sekä naisista että miehistä.

Toimintalinja 3 - Kulttuuri ja ympäristö

Indikator	Tavoite 2023	Kumulatiivinen arvo	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
A6 Osallistuminen alueen kulttuuriperintöä tähdentäviin toimiin	1 000 osallistujia 500 naista 500 miestä 400 nuorta	Odotettu tulos	5 000	5 583	5 823	7 315					
		Tulos			236 301 137	5 580 3 241 194					
A7 Saamelaiskulttuuri ja- olosuhteita edistäviin kehitystoimiin osallistuminen	200 osallistujia 100 naista 100 miestä	Odotettu tulos	4 500	4 510	4 870	5 328					
		Tulos			8 3	5 296 2 851					
A8 Saamen kielen laajempaan käyttöön tähtääviin toimiin osallistuvat	200 osallistujia 100 naista 100 miestä	Odotettu tulos	9 400	9 405	9 555	9 655					
		Tulos			56 26	6 868 3 658					
CO23 Elinympäristöjen pinta-ala jolle annetaan tukea paremman suojelutason saavuttamiseksi	700 000 hehtaaria	Odotettu tulos	440 700	616 964	2 372 949	2 572 940					
		Tulos			159 090	443 210					
A9 Osallistuminen osaamista kehittäviin tai parantaviin toimiin, jotka tukevat vihreää kasvua ja resurssitehokkuutta	200 osallistujia 100 naista 100 miestä	Odotettu tulos	50	280	280	280					
		Tulos			13 51	13 51					

Toimintalinja 4 - Yhteiset työmarkkinat

Indikator	Tavoite 2023	Kumulatiivinen arvo	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
			A10 Saamelaiselinkeinojen parissa rajat ylittäviin osaamisaloitteisiin osallistuminen	40 osallistujia 20 naista 20 miestä 20 nuorta	Odotettu tulos	47	47	47	87		
		Tulos			24	160					
					21	165					
					23	176					
CO 43 Rajat ylittäviin liikkuvuusaloitteisiin osallistuminen	400 henkilöä	Odotettu tulos	20	490	490	1 231					
		Tulos			686	1 077					

Toimintalinja 5 – Tekninen tuki

Indikator	Tavoite 2023	Kumulatiivinen arvo	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
			A11 Ohjelman varat on jaettu hankkeille ohjelman pyrkimysten mukaan	100 %	Odotettu tulos	100	100	100	100		
		Tulos ⁴	35,68	55,29	64,18	57					
A12 Ohjelman kokonais-budjetista maksetut varat	95 %	Odotettu tulos	95	95	95	95					
		Tulos	0	4,43	18	26					
A13 Ohjelmakaudella tehdyt ulkoiset arvioinnit	2 kpl	Odotettu tulos	2	2	2	2					
		Tulos	0	0	0	1					
A14 Teknisen tuen rahoittamat henkilötyövuodet	7 kpl	Odotettu tulos	7	7	7	7					
		Tulos	6,5	6,5	7	7					

⁴ Teknisen tuen indikaattoreiden kohdalla tosiasiallinen tuotos ilmoitetaan jo käynnissä olevassa TA-toiminnassa, koska toiminta ei päätty kuin vasta ohjelmakauden lopussa.

3.3. Tuloskehyksessä määritetyt välitavoitteet ja tavoitteet – toimitetaan vuosittaisessa täytäntöönpanokertomuksessa vuodesta 2017 lähtien

Taulukko 3 Tuloskehyksessä määritettyjä välitavoitteita ja tavoitteita koskevat tiedot (kumulatiivinen arvot)

T L	Indikaattori	Välitavoite 2018	Loppulinen tavoite (2023)	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1	CO41	3	200			78	115					
1	F1 ⁵	2 616 930	28 807 375		780 451,46	4 051 547	8 527 380					
2	A3	16	1 600			552	1 398					
2	A5	1	200			162	225					
2	F1	2 994 286	25 642 479		587 913,47	3 453 205	7 427 199					
3	CO23	35 000	2 500 000			159 090	443 210					
3	A6	50	9 000			537	8 821					
3	A9	10	250			64	64					
3	F1	2 616 930	25 967 080		746 560,42	2 670 262	5 874 659					
4	CO43	20	1 300			686	1 077					
4	F1	775 380	6 950 716		191 946,78	514 154	974 169					

⁵ Taloudellinen indikaattori = Tuensaajien maksamat tukeen oikeuttavat kulut

3.4 Taloudelliset tiedot

Taulukko 4 Taloudelliset tiedot toimintalinja- ja ohjelmatasolla

Budjetti						Kumulatiiviset tiedot toimenpideohjelman rahoituksesta						Tiedot tulosten tarkastelua ja tuloskehystä varten
Toimintalinja	Rahasto	Alue- luokka	Unionin tuen laskenta- peruste	Kokonais- rahoitus (euroa)	Osa- rah. (%)	Tuettaviksi valittujen toimien tukikelpoiset kustannukset. Yhteensä (euroa)	Valittujen toimien kattama osuus kokonai- s- määrä- rahoista (%)	Tuettaviksi valittujen toimien tukikelpoiset julkiset kustannukset. Yhteensä (euroa)	Tuensaajien hallintovirano- maiselle ilmoittamat tukikelpoiset kokonais-menot (euroa)	Tuensaajien ilmoittamien tukikelpoisten menojen osuus kokonais- määrärahoista (%)	Valittujen toimien lukumäärä	Edunsaajille aiheutuneet ja niiden maksamat tukikelpoiset kokonaiskustannukset, jotka on vahvistettu komissiolle viimeistään 31.12.2018 Asetuksen (EU) N:o 1303/2013 21 artiklan 2 kohta
1	EAKR	n/a	Yhteensä	28 807 375	65	16 625 437	57,71	16 249 548	8 527 381	29,60	22	8 527 380,70
2	EAKR	n/a	Yhteensä	25 642 479	65	15 034 180	58,63	13 648 969	7 427 199	28,96	14	7 427 199,36
3	EAKR	n/a	Yhteensä	25 967 080	65	15 469 605	59,57	15 168 927	5 874 659	22,62	19	5 874 659,13
4	EAKR	n/a	Yhteensä	6 950 716	65	3 400 646	48,93	3 260 540	974 169	14,02	11	974 168,85
5	EAKR	n/a	Julkinen	7 249 646	50	5 873 261	81,01	5 873 261	2 178 950	30,06	4	
Yhteensä				94 617 296		56 403 129	59,61	54 201 244	24 982 358	26,40	70	22 803 408,04

Taulukko 5 Kumulatiiviset taloudelliset tiedot tukitoimiluokittain

Toimintalinja	Rahasto	Alueluokka	Raj.	Alue tyyppi	Alue.täy.	Tem. tav.	Tal. toim.	Sijainti	Tuettaviksi valittujen toimien tukikelpoiset kustannukset. Yhteensä	Tuettaviksi valittujen toimien tukielpoiset julkiset kustannukset. Yhteensä	Tuensaajien hallintoviranomaiselle ilmoittamat tukikelpoiset kokonaismenot	Valittujen toimien lukumäärä
1	ERDF	060	01	01	07	01	07	SE332	802 873,00	802 873,00	69 254,00	1
1	ERDF	060	01	01	07	01	19	FI1D6	700 000,00	698 802,56	698 157,79	1
1	ERDF	060	01	02	07	01	06	SE332	944 363,00	944 363,00	0,00	1
1	ERDF	060	01	02	07	01	13	FI1D7	754 242,00	686 575,00	607 128,89	1
1	ERDF	060	01	02	07	01	24	FI1D6	1 669 107,00	1 614 107,00	1 173 886,26	1
1	ERDF	060	01	03	07	01	07	FI1D5	1 094 744,00	1 018 344,00	960 901,32	1
1	ERDF	060	01	03	07	01	08	FI1D6	842 284,00	842 284,00	0,00	1
1	ERDF	060	01	04	07	01	13	FI1D6	375 713,00	375 713,00	91 121,73	1
1	ERDF	062	01	01	07	01	24	FI1D6	15 132,00	15 132,00	15 132,00	1
1	ERDF	062	01	02	07	01	07	SE332	1 005 327,00	1 005 327,00	289 069,88	1
1	ERDF	062	01	02	07	01	13	SE332	1 020 819,00	1 011 819,00	603 587,37	1
1	ERDF	062	01	02	07	01	20	SE331	15 200,00	15 200,00	0,00	1
1	ERDF	062	01	02	07	01	23	SE332	110 653,00	104 016,00	0,00	1
1	ERDF	062	01	03	07	01	07	SE332	737 618,00	695 618,00	157 420,75	1
1	ERDF	062	01	03	07	01	08	SE332	1 305 840,00	1 305 840,00	741 958,23	1
1	ERDF	062	01	03	07	01	09	FI1D6	298 732,00	298 732,00	50 764,80	1
1	ERDF	062	01	03	07	01	09	SE332	1 021 389,00	1 016 389,00	575 160,63	1
1	ERDF	062	01	03	07	01	18	FI1D6	784 943,00	784 943,00	342 841,89	1
1	ERDF	062	01	03	07	01	18	FI1D7	844 047,00	762 683,00	377 932,00	1
1	ERDF	062	01	03	07	01	24	FI1D7	220 572,00	213 649,12	209 921,14	1
1	ERDF	065	01	03	07	01	10	FI1D6	901 493,00	897 420,00	775 613,49	1
1	ERDF	065	01	03	07	01	24	FI1D6	1 160 346,00	1 139 718,00	787 528,53	1
2	ERDF	066	01	02	07	03	07	FI1D7	1 343 321,00	1 326 668,00	479 524,93	1
2	ERDF	066	01	02	07	03	23	FI1D6	1 190 683,00	1 090 478,61	1 173 787,72	1
2	ERDF	066	01	03	07	03	03	SE332	341 109,00	301 309,79	279 879,49	1
2	ERDF	067	01	01	07	03	13	SE332	632 503,00	625 503,00	0,00	1
2	ERDF	067	01	01	07	03	24	FI1D6	1 232 000,00	879 032,86	781 281,30	1
2	ERDF	067	01	02	07	03	08	SE332	17 523,00	5 782,52	10 219,57	1
2	ERDF	067	01	02	07	03	24	FI1D7	500 000,00	500 000,00	354 353,93	1
2	ERDF	067	01	03	07	03	07	FI1D7	40 000,00	35 708,91	22 835,64	1
2	ERDF	067	01	03	07	03	15	FI1D7	3 554 110,00	3 191 150,00	0,00	1

2	ERDF	067	01	03	07	03	24	SE110	10 000,00	9 136,05	8 670,84	1
2	ERDF	067	01	04	07	03	07	SE332	39 010,00	29 183,00	0,00	1
2	ERDF	069	01	02	07	03	07	FI1D5	936 054,00	858 254,00	0,00	1
2	ERDF	069	01	02	07	03	08	FI1D6	920 699,00	920 699,00	439 603,34	1
2	ERDF	075	01	02	07	03	23	FI1D7	4 277 168,00	3 876 063,00	3 877 042,60	1
3	ERDF	085	01	03	07	06	02	FI1D7	887 366,00	883 376,00	370 264,25	2
3	ERDF	085	01	03	07	06	02	SE332	2 083 727,00	2 083 727,00	1 727 939,08	1
3	ERDF	085	01	03	07	06	18	SE332	998 872,00	998 872,00	397 725,00	1
3	ERDF	085	01	04	07	06	02	FI1D6	2 851 406,00	2 851 406,00	194 710,61	1
3	ERDF	087	01	02	07	06	08	FI1D7	915 639,00	915 639,00	273 973,30	1
3	ERDF	087	01	03	07	06	11	SE332	41 000,00	40 640,52	40 446,95	1
3	ERDF	091	01	03	07	06	15	FI1D7	417 557,00	417 557,00	0,00	1
3	ERDF	094	01	02	07	06	23	FI1D7	1 171 047,00	1 171 047,00	0,00	1
3	ERDF	094	01	03	07	06	15	SE332	437 849,00	437 849,00	0,00	1
3	ERDF	094	01	03	07	06	18	FI1D7	850 716,00	779 517,00	551 910,21	1
3	ERDF	094	01	03	07	06	23	FI1D7	1 280 213,00	1 247 691,00	549 832,69	2
3	ERDF	094	01	03	07	06	23	SE331	542 115,00	542 115,00	26 417,87	1
3	ERDF	094	01	03	07	06	24	FI1D7	1 846 199,00	1 678 235,10	1 510 030,67	1
3	ERDF	094	01	03	07	06	24	SE322	15 248,00	13 260,64	13 198,54	1
3	ERDF	094	01	04	07	06	23	SE332	845 992,00	845 992,00	0,00	1
3	ERDF	095	01	03	07	06	23	FI1D6	28 732,00	28 732,00	0,00	1
3	ERDF	095	01	03	07	06	23	SE322	255 927,00	233 270,43	218 209,96	1
4	ERDF	108	01	01	07	08	24	FI1D6	16 049,00	15 620,86	15 361,88	1
4	ERDF	108	01	01	07	08	24	SE332	16 800,00	16 738,22	16 696,21	1
4	ERDF	108	01	02	07	08	12	FI1D7	28 500,00	28 500,00	0,00	1
4	ERDF	108	01	02	07	08	18	FI1D6	435 868,00	435 868,00	0,00	1
4	ERDF	108	01	02	07	08	18	SE332	240 940,00	236 404,00	130 498,26	1
4	ERDF	108	01	03	07	08	19	SE332	173 448,00	130 138,85	106 588,32	1
4	ERDF	108	01	03	07	08	24	FI1D6	525 457,00	492 297,00	202 826,08	1
4	ERDF	108	01	03	07	08	24	SE332	30 425,00	29 925,00	0,00	1
4	ERDF	117	01	03	07	08	19	FI1D6	726 559,00	726 559,00	0,00	1
4	ERDF	117	01	03	07	08	19	FI1D7	1 206 600,00	1 148 488,77	502 198,10	2
5	ERDF	121	01	02	07		18	SE110	196 826,00	196 826,00	80 236,23	1
5	ERDF	121	01	02	07		18	SE322	658 200,00	658 200,00	281 615,01	1
5	ERDF	121	01	02	07		18	SE332	4 412 233,00	4 412 233,00	1 557 396,79	1
5	ERDF	123	01	02	07		18	FI1D7	606 002,00	606 002,00	259 702,02	1
									56 403 129,00	54 201 243,81	24 982 358,09	70

Taulukko 6**Kumulatiivinen kustannus ohjelma-alueen unioniosan ulkopuolella kokonaisuudessaan tai osittain toteutettavasta toiminnasta**

	Kaavailtu EAKR-tuen määrä, kun koko toiminta tai sen osa toteutetaan ohjelma-alueen unioniosan ulkopuolella (euroina)	Osuus ohjelma-alueen unioniosan ulkopuolella toteutettavan koko toiminnan tai sen osan kokonaismäärärahoista	Tuensaajan hallintoviranomaiselle ilmoittamien, ohjelma-alueen unioniosan ulkopuolella toteutettavan toiminnan tai sen osan aiheuttamat EAKR-tuen piiriin kuuluvat tukikelpoiset menot	Osuus ohjelma-alueen unioniosan ulkopuolella toteutettavan koko toiminnan tai sen osan kokonaismäärärahoista
20200060 CMT	183 369,00	0,30%	154 402,00	0,26%
20200082 Arctic image	82 633,00	0,14%	83 644,36	0,14%
20200100 NorFaST-HT	206 546,00	0,34%	157 452,76	0,26%
20200304 Kustmyynnande	99 673,00	0,16%	102 599,22	0,17%
20201086 Felles fjellrev	235 559,00	0,39%	92 669,28	0,15%
20201092 WIRMA	52 938,00	0,09%	24 853,26	0,04%
20201097 ICNB	79 133,00	0,13%	48 374,61	0,08%
20201271 SEAmBOTH	554 288,00	0,92%	40 255,48	0,07%
20201468 Flexibla	203 979,00	0,34%	0,00	0,00%
20201655 CINEMA	191 750,00	0,32%	0,00	0,00%

4. EVALUOINTIEN YHTEENVETO

Edellisen varainhoitovuoden aikana saatujen kaikkien evaluointien yhteenveto, mukaan lukien käytettyjen evaluointien nimitys ja viiteajanjakso.

Tilikauden aikana on esitetty ohjelman arviointi.

Kontigo AB aloitti ”Utvärdering Interreg Nord”- arviointiraportin laatimisen keväällä 2018. Ensimmäinen osaselvitys esitettiin seurantakomitean kokouksessa toukokuussa 2018. Päätösraportti esiteltiin loppusyksystä 2018. Arvioinnissa pyrittiin muun muassa tarkastelemaan, kuinka hyvin ohjelma toimii tavoitteidensa saavuttamiseksi. Tarkoituksena on ollut myös arvioida, kuinka ohjelma on edistänyt EU:n Eurooppa 2020 -uudistusohjelman tavoitteita ja prioriteetteja sekä tarkastella, kuinka ohjelma on onnistunut kehittämään arktista ulottuvuutta tukemalla yhteistyötä, innovaatioita ja tiedon ja teknisen osaamisen lisäämistä teemaan liittyen ja huomioiden erityiset merkitykset arktista aluetta koskien.

Arvioinnin päätelmiä ovat muun muassa, että ohjelman hankevalikoima on tasapainoinen ja sisältää hyvän yhdistelmän hankkeita, joihin kuuluu niin pienten, luovien toimijoiden johtamia hankkeita kuin suurempien, kokeneiden hanketoimijoiden ja yhteistyöryhmien hankkeita. Ohjelman perusta ovat kokeneet ja vakaat institutionaaliset toimijat (erityisesti tutkimuksen ja koulutuksen toimijat). Ne varmistavat suurten hankkeiden toteuttamisen luotettavasti. Mukana on myös uusia, voittoa tavoittelemattomia ja yksityisiä toimijoita, joiden luovat ja selvästi raja-alueelle keskittyvät ideat auttavat uudistamaan hankevalikoimaa ja tuovat siihen innovaatioita.

Arviointiin kuuluu yleistason analyysi ohjelmahankkeiden tulosten kehittämisestä kokonaisuutena sekä lisäksi syvempi tarkastelu toimintalinjasta 1, ”tutkimus ja innovaatio” ja sen hankkeiden kehittämisestä ja saavutettujen tulosten toteuttamisesta. Toimintalinjan 1 hankkeet pyrkivät vahvistamaan yritysten mahdollisuuksia kaupallistaa innovaatioita sekä vahvistaa alueen mahdollisuuksia vaikuttaa Euroopan tutkimuskentällä. Arvioinnissa huomautetaan, että kilpailu on kovaa ja siinä tarvitaan vahvempia kumppanuuksia kuin pohjoisessa on mahdollista rakentaa.

Arvioijat ovat myös tarkastelleet, missä määrin projekteissa on havaittavissa rajat ylittävää lisäarvoa, ja millaisiin haasteisiin rajat ylittävä yhteistyö voi tarjota ratkaisun. Tutkimustulokset osoittavat, että monissa hankkeissa rajat ylittävä toiminta tuottaa selkeää lisäarvoa. Arviossa on myös yksilöity kaksi tärkeintä rajat ylittävän yhteistyön muotoa. Ensimmäinen on tilanne, jossa haasteissa tai luonnonvaroissa on enemmän yhteistä rajan eri puolilla kuin maan sisällä. Esimerkkinä tällaisesta tilanteesta on hanke, joka liittyy kylmän ilmaston tai kaivos- ja mineraalitoimialojen, metsätalouden tai marjatoimialan haasteisiin. Toinen rajat ylittävän yhteistyön lisäarvo tunnistettiin tilanteessa, jossa hankkeen

keskeisillä toimijoilla on toisiaan täydentävää osaamista ja rajat ylittävällä yhteistyöllä voidaan saavuttaa parempia lopputuloksia kuin muuten.

Arvioinnissa korostetaan, että ohjelman erityistavoitteiden saavuttamiseen liittyvät edellytykset ovat hyvät kaikilla toiminta-aloilla, ja johtopäätös on, että Nord-ohjelma edistää Eurooppa 2020 -strategian tavoitteita. Arvioijat toteavat myös, että monet ohjelman hankkeista edistävät selkeästi arktisen ulottuvuuden tavoitteita.

Hankkeiden katsotaan myös yhdistäneen ympäristöystävällisen kestävyuden osaksi hankkeiden ideaa ja toteuttamista. Useat hankkeet on suunniteltu niin, että ne edistävät kestävästä ympäristöstä. Monissa hankkeissa on kuitenkin puutteita tiedossa ja aktiivisessa toiminnassa, mikä haittaa muiden kestävyysarvojen tuomista osaksi työtä.

Arviointi sisältää myös suosituksia ohjelman toteuttamisen jatkamiseksi ja tulevan yhteistyöpolitiikan laatimiseksi. Esiin nousee muun muassa se, että ohjelmaan sisällytettyjä kestävästä kehityksen osa-alueita tulee vahvistaa. Myös raja-alueiden lisäarvoa tulee kehittää edelleen. Painopisteen tulisi olla erityisesti Perämeren ja Norjan ohjelma-alueen välillä. Arvioissa todetaan, että tarvittaisiin myös lisää hankkeita, joihin yritykset osallistuvat aktiivisesti. Yritysten pitäisi myös pystyä vastaanottamaan tukea helpommin. Ohjelman tukea saamelaishankkeille tulisi vahvistaa. Tätä varten on tärkeää kiinnittää tulevissa ohjelmissa huomiota tavoitteiden ja tulosten muotoiluun, jotta saamelaishankkeiden toimintaedellytykset eivät heikkene.

5. OHJELMAN JA TOTEUTETTUJEN TOIMENPITEIDEN TEHOKKUUTEEN VAIKUTTAVAT SEIKAT

a) Ohjelman ja toteutettujen toimenpiteiden tehokkuuteen vaikuttavat seikat

Ohjelman toteuttamisen ja odotettujen tulosten osalta ei ole huomioitu ongelmia. Myöskään vakavia ongelmia yhteisöläinsäädännön noudattamisessa ohjelman toteuttamisessa ei ole tullut ilmi. Tarkastusviranomaisen ei ole havainnut rikkeitä hallintoviranomaisten vahvistuslausuman laadintaan tai vuotuisen yhteenvedon toimittamiseen liittyen yhteisten säännösten (EU 1303/2013) 125 artiklan 4 kohdan ja EU-asetuksen 966/2012 ja 59 artiklan 5 kohdan mukaisesti. Korjaaviin toimenpiteisiin ryhtyminen ei siksi ole ollut hallintoviranomaisille tai seurantakomitealle tarpeen.

Vuonna 2018 hallintoviranomainen on päättänyt periä takaisin aiheettomasti maksettuja tukia kolmen hankkeen osalta. Takaisinperittävien EU-tukien arvo on yhteensä 9 632,48 euroa. Yhdessä tapauksessa hallintoviranomainen teki päätöksen takaisinperinnästä tarkastusviranomaisen paikan päällä suorittaman tarkastuksen perusteella antaman huomautuksen johdosta. Tarkastusviranomainen havaitsi kuluja, jotka eivät oikeuttaneet tukeen. Kahdessa muussa hankkeessa kansallinen tarkastaja (FLC, ensimmäisen tason valvonta) totesi, että edellisinä kausina kirjatut kustannukset eivät olleet tukikelpoisia.

Ongelmien ja virheiden välttämiseksi ohjelmassa on jokaisen päätöksentekokierroksen jälkeen järjestetty koulutustilaisuus uusille tuensaajille. Koulutuksissa käydään läpi hankepäätös ja kulujen selvitystä ja rahoitusta koskevat vaatimukset ja säännöt sekä maksatushakemuksen toimittaminen.

- b) *VALINNAINEN SUPPEIDEN KERTOMUSTEN OSALTA, muussa tapauksessa tiedot lisätään kohtaan 9.1*
Evaluoidaan, onko tapahtunut kehitys ollut riittävää takaamaan ohjelman tavoitteiden saavuttamisen, mukaan lukien mahdolliset toteutukset tai suunnitellut parannustoimenpiteet.

Katso osa 9.1

6. **YLEISTAJUINEN TIIVISTELMÄ** (asetuksen (EU) N:o 1303/2013 50 artiklan 9 kohta)

Yleistajuinen tiivistelmä vuotuisten ja lopullisten täytäntöönpanokertomusten sisällöstä asetetaan yleisön saataville ja ladataan erillisenä tiedostona vuotuisen ja lopullisen täytäntöönpanokertomuksen liitteeksi.

Katso liite

7. **RAHOITUSVÄLINEIDEN KÄYTTÖNOTTOA KOSKEVA KERTOMUS** (asetuksen (EU) N:o 1303/2013 46 artikla)

Ei ajankohtaista

8. **TARVITTAESSA SUURHANKKEIDEN JA YHTEISTEN TOIMINTASUUNNITELMIEN VALMISTELUN JA TOTEUTTAMISEN EDISTYMINEN**

Ei ajankohtaista

OSA B

VUOSINA 2017 JA 2019 TOIMITETTAVAT KERTOMUKSET JA LOPULLINEN TÄYTÄNTÖÖNPANOKERTOMUS

9. YHTEISTYÖOHJELMAN TÄYTÄNTÖÖNPANON ARVIOINTI

9.1 Osan A tiedot ja ohjelman tavoitteiden saavuttaminen

KUNKIN TOIMINTALINJAN OSALTA: edellä annettujen tietojen ja ohjelman tavoitteiden saavuttamisessa tapahtuneen edistyksen arviointi, mukaan lukien EAKR:n vaikutus tulosindikaattorien arvoon, kun arvioinneista on saatavissa näyttöä.

Toimintalinja 1 – Tutkimus ja innovointi

Toimintalinjalla 1 tutkimus- ja innovaatioyhteistyön kehitys ja kiinnostus sitä kohtaan on ohjelma-alueella edelleen vahvaa. 1. toimintalinjaan liittyviä hankehakemuksia on saapunut yhteensä 91. Toimintalinjalla on hyväksytty yhteensä 22 hanketta, joista kaksi on esiselvityksiä. Vuoden 2018 loppuun mennessä toimintalinjan budjetoiduista EAKR-varoista oli varattu 57 prosenttia ja Norjan IR-varoista 87 prosenttia. Yhteistyötä on meneillään monilla aihealueilla, ja tutkimus- ja kehityshankkeita käynnistetään edelleen alueen painopistealoilla. Alueen tutkimustoimijat ovat hakeneet runsaasti rahoitusta ohjelman käynnistymisestä lähtien. Keväällä 2018 päättyneen seitsemännen hakukierroksen jälkeen ja ennen ohjelman muutoksen hyväksymistä 95 prosenttia toimintalinjan budjetoiduista EAKR-varoista oli varattu. Samaan aikaan kun kahdeksas hakukierros päättyi hallintokomitean priorisointikokoukseen joulukuussa 2018, Euroopan komissio antoi päätöksensä ohjelman hakemista lisämäärärahoista. Lisämäärärahojen ansiosta eräät priorisoidut hankkeet, jotka olisivat muuten joutuneet odottamaan hyväksymispäätöstä, voitiin hyväksyä oletettua aiemmin.

Edellisen vuoden vuosiraportin yhteydessä huomattiin, että useat aktiviteetti-indikaattoreiden lopullisista tavoitteista oli saavutettu osittain jo vuonna 2017. Komission myöntämä EAKR-varojen lisäys antoi myös aiheita analysoida aktiviteetti-indikaattoreiden tavoitearvoja. Vuoden 2023 tavoitearvot päivitettiin siksi ohjelman muutoksen yhteydessä. Tulosindikaattoreiden tavoitearvoja ei kuitenkaan muutettu, koska ne ovat yleisluonteisempia ja koskevat koko aluetta, ei pelkästään hankkeita.

Ohjelma sisältää sekä aktiviteetti- että tulosindikaattoreita, joiden avulla voidaan arvioida ja mitata, kuinka hyvin ohjelma etenee kohti tavoitteitaan. Aktiviteetti-indikaattoreiden perustana olevat tiedot esitetään kunkin hankkeen osalta, ja niitä mitataan vuosittain hanketasolla. Hankkeissa pyritään muun muassa siihen, että

uusiin tuotteisiin, palveluihin tai menetelmiin johtaviin toimiin osallistuu useampia toimijoita ja useammat yritykset saavat tukea uusien tuotteiden lanseeraukseen markkinoille tai yrityksille. Keinona on tässä yhteydessä useamman toimijan osallistuminen rajat ylittäviin tutkimushankkeisiin. Yhdellä ohjelman aktiviteetti- indikaattoreista mitataan rajat ylittäviin hankkeisiin osallistuneiden yritysten määrää. Ohjelman yhtenä tavoitteena on, että rajat ylittäviin hankkeisiin on osallistunut yhteensä 200 yritystä ohjelman päättyessä vuonna 2023.

Vaikka ohjelman lopullisia tavoitteita ei ole saavutettu vielä missään aktiviteetti-indikaattorissa, tähän mennessä hyväksytyjen hankkeiden tulokset osoittavat, että ohjelmalla on hyvät mahdollisuudet saavuttaa indikaattoreiden tavoitteet. Esimerkiksi tutkimushankkeisiin on osallistunut jo 115 yritystä, joten tavoitteesta on täyttynyt 57 prosenttia eli suuri osa ohjelman lopullisena tavoitteena olevasta 200 yrityksestä. Yhtenä esimerkkinä tästä on meneillään oleva *Innovations & Industrial Internet* -hanke, johon on tähän mennessä osallistunut 31 yritystä. Hankkeen tavoitteena on selvittää innovointiin ja modernin digitaalitekniikan käyttöön liittyviä tekijöitä, joiden avulla voidaan parantaa pk-yritysten kykyä kaupallistaa kehitettyjä tuotteita ja palveluja. Apuna käytetään erilaisia yritysten tarpeisiin mukautettuja testiympäristöjä. Myös uusiin tuotteisiin, palveluihin tai menetelmiin johtaviin toimiin osallistuvia toimijoita koskevassa indikaattorissa tavoite on täyttynyt melko hyvin (71 prosenttia), sillä tällaisiin toimiin osallistuneita on tähän mennessä 178. Esimerkiksi *CMT*-hankkeessa 49 toimijaa on osallistunut hankkeen toimiin muun muassa saadakseen lisätietoa siitä, miten nykyaikainen pintakäsittelytekniikka (*CMT* + laser) voi edistää pk-yritysten kansainvälistä kilpailukykyä.

Ohjelman muutos on johtanut myös uusien tuotteiden lanseeraukseen tukea saavien yritysten määrää koskevien tavoitteiden muuttamiseen. Aiempi tavoite yrityksille lanseerauksen osalta oli 12 ja markkinoille lanseerauksen osalta neljä yritystä. Nyt tavoitteena on yrityksille lanseerauksen osalta 48 ja markkinoille lanseerauksen osalta 15 yritystä. Lopullisesta tavoitteesta on tähän mennessä täyttynyt 40 prosenttia niiden yritysten määrän osalta, jotka saavat tukea uusien tuotteiden lanseeraukseen markkinoille, ja 52 prosenttia niiden yritysten määrän osalta, jotka saavat tukea uusien tuotteiden lanseeraukseen yrityksille. Näissä indikaattoreissa tavoitteet eivät ole siis vielä täyttyneet aivan yhtä hyvin kuin edellä mainituissa yritysten osallistumisesta koskevissa indikaattoreissa. Tämän voidaan ehkä päätellä johtuvan siitä, että monet hankkeet eivät ole vielä päässeet riittävän pitkälle uusien tuotteiden kehittämisessä. Hankkeet voivat laskea mukaan yritysten aiemman osallistumisen hankkeen toteutusvaiheisiin, mutta mahdollisia uusia tuotteita voi olla odotettavissa vasta hankkeen loppuvaiheessa tai joissain tapauksissa jopa vasta hankkeen päätyttyä.

Yksi ohjelman muutoksen yhteydessä ennalleen jätetty toimintalinjan 1 aktiviteetti- indikaattori on yksityisiä investointeja koskeva tavoitearvo. Analyysia tehtäessä arvioitiin, että tutkimushankkeisiin oli ollut vaikeampi saada yksityistä rahoitusta yrityksiltä kuin ohjelman laatimisen yhteydessä tavoitteita asetettaessa oletettiin. Osallistuvia yrityksiä koskeva indikaattori osoittaa, että ohjelma on onnistunut saamaan yrityksiä mukaan tutkimushankkeisiin. Saattaa kuitenkin olla, että yritykset pitävät hankkeita hyödyllisinä tiedonsaannin kannalta, mutta katsovat, että tuloksia joutuu odottamaan hieman liian kauan, eivätkä siksi halua rahoittaa niitä. Näin voi olla etenkin, koska ohjelma on suunnattu lähinnä pienille ja keskisuurille yrityksille. Toimintalinjan 1 aktiviteetti- indikaattoreista tavoitteesta onkin täytynyt vähiten ja tavoitteet ovat kauimpana nimenomaan julkista tukea vastaavia yksityisiä investointeja koskevassa taloudellisessa indikaattorissa. Sen tosiasiallinen tuotos oli vuodenvaihteessa noin 25 prosenttia ohjelman lopullisesta tavoitteesta. On kuitenkin huomattava, että odotettu tuotos on 93 prosenttia lopullisesta tavoitteesta, joten tuotokset laahaavat todennäköisesti edelleen jonkin verran perässä aivan kuten aiempinakin vuosina. Yksityisen rahoituksen tuotokset kasvavat sitä mukaa kuin hankkeiden kustannukset ilmoitetaan ja maksut suoritetaan.

Tulosindikaattoreita mitataan ohjelmatasolla, ja ne antavat tietoa ohjelman tuloksista yleisemmällä tasolla. Tulosindikaattoreita ei seurata joka vuosi, vaan vain vuosien 2018, 2020 ja 2023 lopussa, ja niiden lähtökohtana ovat ohjelmakauden alussa vahvistetut lähtöarvot. Toimintalinjalla 1 ohjelmassa käytetään kahta tulosindikaattoria, joilla mitataan rahaston ja ohjelman osuutta muutoksiin. Ohjelmalla halutaan muun muassa lisätä innovaatiotoimintaan osallistuvien toimijoiden määrää alueella. Mittaamalla innovaatiotoimintaan osallistuvien määrää alueella useana eri ajankohtana voidaan saada selville, lisääntyykö vai vähentyykö näiden toimijoiden määrä alueella. Ohjelman alussa asetettu tavoite oli, että toimijoiden määrä kasvaisi 106 toimijasta vuonna 2013 116 toimijaan vuonna 2023. Vuonna 2018 tehty mittaaminen osoittaa, että innovaatiotoimintaan osallistuvien toimijoiden määrä alueella on kasvanut 112:een, joten indikaattorissa ollaan noin puolessavälissä tavoitteesta. On vaikea tietää, kuinka paljon ohjelma on vaikuttanut innovaatiotoimintaan osallistuvien toimijoiden määrään. Siitä huolimatta voidaan todeta, että ohjelman ansiosta alueella on useita yrityksiä, jotka ovat osallistuneet tutkimushankkeisiin ohjelman kautta. Toivottavasti tämä johtaa ajan mittaan siihen, että yritykset ovat innovatiivisia ja kehittävät uusia tuotteita tai palveluja, jotka tulevat vähitellen markkinoille.

Myös kyky toimia yhdessä muiden kanssa on tärkeä innovointikyvyn kehittymisen kannalta. Yhdessä toimien saavutetaan suurempi kriittinen massa ja saadaan käyttöön enemmän osaamista. Tämä voi parantaa yliopistojen, tutkimuslaitosten ja elinkeinoelämän valmiuksia osallistua esimerkiksi Horisontti 2020 -ohjelmaan. Yksi toimintalinjan 1 tavoitteista onkin, että hankkeet auttaisivat lisäämään

innovaatiojärjestelmään osallistuvien toimijoiden määrää (kriittinen massa) ja Horisontti 2020 -ohjelmaan lähetettyjen hakemusten määrää. Aktiviteetti-indikaattorina, jolla mitataan ohjelman mukanaoloa eurooppalaisilla tutkimusareenoilla, on siksi Horisontti 2020 -ohjelmaan lähetettyjen hakemusten määrä. Tuloksia alkaa nyt näkyä, sillä useat ohjelman ensimmäisillä hakukierroksilla hyväksytyt hankkeet jatkavat työtään lähettämällä hakemuksen Horisontti 2020 -ohjelmaan. Yksi näistä hankkeista on *SusMinNor*, joka on jättänyt useita hakemuksia ja saanut kaksi niistä hyväksytyksi. Hankkeet ovat tähän mennessä jättäneet 11 hakemusta Horisontti 2020 -ohjelman eri hakukierroksille. Vertailun vuoksi todettakoon, että ohjelman lopullisena tavoitteena on kymmenen hakemuksen lähettäminen vuoteen 2023 mennessä.

Jos hankkeet ja niiden toimijat onnistuvat hakemaan rahoitusta tutkimusohjelmista yhteistyössä, on se sinänsä hyvä keino edistää yhteistoimintakykyä ja kehittää alueen toimijoiden innovointikykyä. Tutkimusohjelmat saavat runsaasti hakemuksia, ja kilpailu tarjolla olevasta rahoituksesta on sen vuoksi kovaa. Aiempien ohjelmakausien perusteella on tiedossa, että kaikista tutkimusohjelmiin lähetetyistä hakemuksista vain harva hyväksytään. Silti on tärkeää, että hankkeet ovat edelleen aktiivisia tällä alalla. Toinen toimintalinjalla 1 käytettävä aktiviteetti-indikaattori onkin EU:n Horisontti 2020 -tutkimusohjelmassa *hyväksytyjen* hakemusten määrä. Mainitut *SusMinNor*-hankkeen lisäksi on myös *CMT*-hankkeelle hyväksytty yksi hakemus. Hyväksytyjä hakemuksia on tähän mennessä kolme, mitä voidaan pitää hyvänä tuloksena kova kilpailu huomioon ottaen. Ohjelman lopullisena tavoitteena on viiden hakemuksen hyväksyminen, joten tulosindikaattorissa ollaan tähän mennessä hieman yli puolessavälissä.

Toimintalinja 2 – Yrittäjyys

Toimintalinja on kehittynyt hyvin vuoden aikana. Toimintalinjan budjetoiduista EAKR-varoista on varattu 56 prosenttia ja Norjan IR-varoista 82 prosenttia. Hyväksytyjä hankkeita on 14, joista neljä on esiselvityksiä. Hankkeita on useilta eri aloilta, ja alueen pk-yritykset ja tutkimuslaitokset tekevät yhteistyötä.

Toimintalinjalla on kaksi erityistavoitetta. Kuudessa hyväksytyssä päähankkeessa tavoitteena on lisätä rajat ylittäviä liiketoimintamalleja hyödyntävien pk-yritysten määrää, ja neljässä hankkeessa tavoitteena on lisätä alueen pk-yritysten vientiä.

Alueen yritysten on tehtävä rajat ylittävää yhteistyötä saadakseen tietoa ja resursseja, joiden avulla ne voivat parantaa kilpailukykyään ja päästä kansainvälisille markkinoille. Nykyisten ja uusien yritysten sekä eri toimialojen välisen yhteistyön lisääminen on erityisen tärkeää uusien liiketoimintamallien löytämiseksi ja kannattavuuden parantamiseksi. Yhtenä esimerkkinä on *CYNIC*-hanke, jonka tavoitteena on edistää alueen digitaalisten palveluelinkeinojen

kehitystä tarjoamalla rajat ylittävä testauksen ja oppimisen kehitysympäristö. Sen tuloksena on määrä syntyä digitaalisiin palveluihin soveltuvia liiketoimintamalleja.

Hankkeiden on mahdollistettava yritysten osallistuminen liiketoiminnan kehitystoimiin (jotka voivat vuorostaan johtaa esimerkiksi uusien tai yhdistettyjen tuotteiden, palvelujen, työskentelytapojen ja jakelukanavien syntymiseen) ja kansainvälistymiseen tähtääviin osaamista kehittäviin toimiin. Näin pyritään parantamaan yritysten kilpailukykyä. Tarkoituksena on myös kehittää rajat ylittäviä toimia, jotka edistävät pääsyä uusille markkinoille ja kansainvälisesti suuntautuneiden yritysten vientiä. Ohjelman aktiviteetti- indikaattoreiden tavoitteena on 1 600 henkilön osallistuminen liiketoiminnan kehitystoimiin. Äskettäin päättynyt *Nordic Business Support* -hanke onnistui saamaan runsaasti osallistujia sekä osaamista kehittäviin toimiin että liiketoiminnan kehitystoimiin.

Hankkeen tavoitteena oli saada aikaan yhteistyötä ja muodostaa klustereita, jotka mahdollistavat suurempaa ja parempaa liiketoimintaa alueen pk-yritysten välillä. Hanke oli jatkoa menestyksellään aiemmille Interreg-hankkeille *Nordic Business Link* ja *Nordic Business Link 2.0*, jotka toteutettiin ohjelmakaudella 2007–2013. Mukana olleille yrityksille tarjottiin räätälöityä tukea ja kontakteja rajat ylittävän liiketoiminnan aikaansaamiseksi. Lisäksi järjestettiin tiedotusseminaareja ja annettiin tietoa investointi- ja liiketoimintamahdollisuuksista suuremmalla rajat ylittävällä alueella, muun muassa tietoa julkisista tarjouskilpailuista ja toimittajille eri maissa asetettavista vaatimuksista. Tämä on lisännyt tietämystä alueella olevista rajat ylittävistä liiketoimintamahdollisuuksista. *Nordic Business Support* -hankkeen ja muiden hankkeiden tuloksena yhteensä 2 355 henkilöä on tähän mennessä osallistunut osaamista kehittäviin toimiin ja 1 398 henkilöä liiketoiminnan kehitystoimiin. Tämä merkitsee sitä, että ohjelman lopulliseksi tavoitteeksi asetettu 2 000 henkilön osallistuminen osaamista kehittäviin toimiin on jo täyttynyt vuoden aikana. Tavoitteena oleva 1 600 henkilön osallistuminen liiketoiminnan kehitystoimiin on lähes täyttynyt.

Yksityisten investointien hankkiminen yrityksiltä on ollut helpompaa toimintalinjalla 2 kuin toimintalinjalla 1. Tämä johtuu mahdollisesti siitä, että yrittäjyyshankkeisiin osallistuminen tuo yritysten mielestä enemmän suoraa liiketoiminnallista hyötyä, minkä vuoksi ne ovat myös halukkaampia rahoittamaan näitä hankkeita. Vaikka toimintalinjan 2 yksityisiä investointeja koskevaa lopullista tavoitetta korotettiin tuntuvasti ohjelman muutoksen yhteydessä, hankkeet ovat jo onnistuneet saavuttamaan uuden 1 200 000 euron tavoitteen. Tuotos vastaa 102:ta prosenttia lopullisesta tavoitteesta, ja odotettu arvo on lähes kaksinkertainen. Tässä yhteydessä on huomattava myös, että suuri osa yksityisistä investoinneista liittyy kahteen yksittäiseen suureen hankkeeseen, joissa yksityistä rahoitusta oli paljon, eli matkailuhankkeeseen *Visit Arctic Europe (VAE)* ja sen jatkohankkeeseen *VAE II*. Ensimmäisen *VAE*-hankkeen tuloksena 88 yritystä

osallistui rajat ylittäviin markkinointitoimiin ja 189 henkilöä liiketoiminnan kehitystoimiin.

Hankkeet, joiden erityistavoitteena on alueen pk-yritysten viennin lisääminen, ovat suurelta osin suuntautuneet elämysteollisuuteen, ja niissä pyritään lisäämään alueen näkyvyyttä matkailu- ja käyntikohteena. Viennin lisääminen oli tavoitteena edellä mainittujen *VAE- ja VAE II* -hankkeiden lisäksi myös *Arctic Image* -hankkeessa. Vuoden aikana päättyneen *Arctic Image* -hankkeen tarkoituksena oli lisätä AV-alan ja muiden toimialojen, erityisesti matkailualan, välistä strategista yhteistyötä alueen näkyvyyden lisäämiseksi. Hankkeen tuloksena 57 yritystä on kehittänyt yritys yhteistyöhön, sponsorointiin ja tuotesijoitteluun liittyvää osaamistaan.

Lopulliset tavoitteet on jo saavutettu kaikissa aktiviteetti- indikaattoreissa yhtä lukuun ottamatta. Poikkeuksena on liiketoiminnan kehitystoimiin osallistuminen, jossa tavoitteesta on täyttynyt 87 prosenttia. Ohjelman odotuksena on näin ollen, että tavoitteet täyttyvät kaikissa indikaattoreissa reilusti ennen ohjelman päättymistä.

Toimintalinjan 2 tulosindikaattoreilla mitataan, miten ohjelma vaikuttaa rajat ylittävää liiketoimintayhteistyötä tekevien pk-yritysten osuuden muuttumiseen ja miten vientiä harjoittavien pk-yritysten osuus kasvaa. Ohjelman käynnistyessä vuonna 2014 Luleå Tekniska Universitet teki tutkimuksen, josta ilmeni, että rajat ylittävää liiketoimintayhteistyötä tekevien pk-yritysten osuus oli 19,7 prosenttia. Vuonna 2018 Luleå Tekniska Universitet teki seurantatutkimuksen, jonka aiheena oli ohjelma-alueen pk-yritysten kasvutavoitteet, yhteistyö ja vienti. Tutkimusta ”Näringslivsutveckling i Nordprogramområdet: En uppföljning av tillväxtambitioner, samverkan och export” esiteltiin ensimmäisen kerran seurantakomitean kokouksessa marraskuussa 2018. Lopullinen raportti julkaistiin vuoden 2019 alussa, ja se on samalla vuonna 2014 tehdyn lähtömittauksen ensimmäinen seurantatoimenpide. Tavoitteena on tehdä vastaava tutkimus vielä kerran ohjelmakaudella 2014–2020. Tutkimuksen tarkoituksena oli saada käsitys ohjelma-alueella olevien pienten ja keskisuurten yritysten vientimalleista, rajat ylittävästä yhteistyöstä ja kasvuhaluudesta.

Vuoden 2018 tutkimus osoittaa, että yritysten kasvutavoitteet ovat muuttuneet hieman varovaisemmiksi vuoteen 2014 verrattuna. Samaan aikaan puolet yrittäjistä ilmoittaa kuitenkin aikovansa lisätä työvoimaa vähintään 25 prosenttia ja liikevaihtoa vähintään 50 prosenttia. Myös kansainvälistä kauppaa harjoittavien yritysten osuus on pienentynyt vuodesta 2014. Kansainvälistä vientikauppaa harjoittavien yritysten osuus vaihtelee 14 ja 23 prosentin välillä kolmella tutkitulla alueella/maassa. Norjalaisilla yrityksillä on vähiten vientitoimintaa (14 prosenttia), ja suomalaisilla yrityksillä vientitoiminnan osuus on suurin (23 prosenttia). Ruotsalaiset yritykset ovat siinä välissä: 18 prosenttia ilmoittaa

harjoittavansa vientitoimintaa. Vuoteen 2014 verrattuna osuus on pienentynyt 23,9 prosentista 17,8 prosenttiin. Yhteistä kaikkien maiden yrityksille on, että ne ovat ilmoittaneet vientitoiminnan vähentyneen lähtömittaukseen verrattuna. Vientitoimintaa oli silloin annettujen vastausten mukaan 4–7 prosenttiyksikköä enemmän kussakin maassa. Suomalaisissa yrityksissä vähennystä oli eniten (30 prosentista 23 prosenttiin). Norjalaisten yritysten vientitoiminta väheni viisi prosenttiyksikköä, ruotsalaisten yritysten neljä prosenttiyksikköä.

Vientiä harjoittavien pk-yritysten osuus on yksi ohjelmassa mitattavissa tulosindikaattoreista. Siksi onkin huolestuttavaa, että vientiä harjoittavien pk-yritysten osuus on pienentynyt ohjelma-alueella. Vaikka tämä indikaattori ei ole suoraan riippuvainen ohjelman toimista, vaan voi johtua useista muista tekijöistä, kuten yleisestä suhdannetilanteesta tai raaka-aineiden hintojen epäsuotuisasta kehityksestä, se on kuitenkin merkki siitä, että ponnisteluja on jatkettava pienten ja keskisuurten yritysten osuuden lisäämiseksi vientimarkkinoilla. Tämä pätee varsinkin, koska pitkän aikavälin maailmanlaajuisena kehityssuuntana on pikemminkin kansainvälisen kaupan lisääntyminen. Tutkimuksen mukaan edelleen vain harva yritys saa merkittävän osan liikevaihdostaan viennistä. Suurin osa vientiä harjoittavista yrityksistä ilmoittaa, että vain muutama prosentti niiden liikevaihdosta perustuu vientiin. Puolet vientiä harjoittavista yrityksistä saa kuitenkin vain kymmenen prosenttia tai sitä pienemmän osuuden liikevaihdostaan kansainvälisille markkinoille suuntautuvasta viennistä.

Tutkimuksessa käsitellään myös muiden toimijoiden kanssa tehtävän yhteistyön laajuutta. Yritysten yhteistyösuhteista tehdyn selvityksen mukaan suurimmalla osalla ohjelma-alueen yrityksistä on yhteistyötä alle kymmenen muun yrityksen kanssa. Yhteistyö vaikuttaa myös olevan melko vakaata: suurin osa yrityksistä ilmoitti solmineensa vain joitain yksittäisiä suhteita viime vuosina, ja vain harvoja yhteistyösuhteita oli lopetettu. Noin 25 prosenttia yrityksistä ilmoitti, että niiden yhteistyösuhteiden määrässä oli tapahtunut merkittäviä muutoksia tutkittuna ajanjaksona. Rajat ylittävää liiketoimintayhteistyötä tekevien pk-yritysten osuus on pienentynyt vuodesta 2014 lähtien 19,7 prosentista 13,6 prosenttiin. Rajat ylittävän yhteistyön laajuus on myös yksi ohjelmassa mitattavissa tulosindikaattoreista. Viennin vähenemisen tavoin myös tämä indikaattori osoittaa, että rajat ylittävää liiketoimintayhteistyötä tekevien pk-yritysten osuus on pienentynyt. Kehitys on tältäkin osin hieman huolestuttava, ja se voi myös viitata siihen, että indikaattorit vaikuttavat toisiinsa: liiketoimintayhteistyön väheneminen merkitsee todennäköisesti kaupankäynnin vähenemistä maiden välillä ja päinvastoin.

Mitä Interreg Pohjoinen -ohjelma voi tehdä tämän kehityksen kääntämiseksi? Ohjelman olemassaolo ja rajat ylittävien hankkeiden syntyminen sen ansiosta on tekijä, jonka tulee vastaisuudessa lisätä maiden välistä vaihtoa ja yhteyksiä. Ohjelman merkitys maiden välisen liiketoiminnallisen vaihdon edistämisessä on

keskittynyt pääosin 2. toimintalinjan ”Yrittäjyys” toimiin, mutta jossain määrin myös muille toimintalinjoille. Toimintalinjan kaksi erityistavoitetta ovat alueen pk-yritysten viennin lisääntyminen sekä rajat ylittäviä liiketoimintamalleja hyödyntävien pk-yritysten määrän lisääntyminen.

Muita tutkimuksessa esiin nostettuja, ohjelman kannalta kiinnostavia tuloksia on se, että toivottuja kansainvälistymiseen liittyviä tekijöitä ovat erityyppiset vientituet, esimerkiksi rajat ylittävien verkostojen rakentamiseen, markkina-analyysien tekemiseen ja koulutukseen liittyvä tuki. Yritysjohtajat toivovat myös vientitukea, tulleja ja veroja koskevien säännösten yksinkertaistamista. Tutkimuksesta ilmenee myös, että yritysjohtajat ovat keskimäärin yhä vanhempia ja että valtaosa yrityksistä on miesten johtamia. Nämä tiedot eivät ehkä ole yllättäviä, mutta ne osoittavat, että näitä kysymyksiä on käsiteltävä edelleen.

Toimintalinja 3 – Kulttuuri ja ympäristö

Toimintalinjan budjetoiduista EAKR-varoista on varattu 55 prosenttia ja Norjan IR-varoista 89 prosenttia. Hyväksytyjä hankkeita on 19, joista kaksi on esiselvityksiä. Meneillään on toimintalinjan kaikkiin erityistavoitteisiin liittyviä hankkeita. Muun muassa kuuden hankkeen tavoitteena on vahvistaa alueen kulttuuria ja kulttuuriperintöä, ja kaksi hanketta on hyväksytty saamen kielen vahvistamiseksi. Yhtenä esimerkkinä on *Digital access to the Sámi heritage archives* -hanke, jonka tavoitteena on parantaa saamelaisen kulttuuriperinnön saavutettavuutta. Hankkeen tarkoituksena on kehittää nykyisiin digitaalisiin saamenkielisen kulttuurin ja kulttuuriperinnön kokoelmiin liittyvä tieto- ja viestintätekniinen sovelluskokonaisuus saamelaisen kulttuuriperinnön saavutettavuuden parantamiseksi. Työkalun avulla käyttäjä pääsee käsiksi arkistoissa jo saatavilla oleviin saamelaisen kulttuurin kokoelmiin tavalla, joka helpottaa tiedonhakuja.

Toimintalinjan 3 Sápmi-osa-alueella päättyi vuonna 2018 kaksi hanketta. Toinen niistä on *Giellagáldu*, jonka tavoitteena oli turvata saamen kielten tulevaisuus, vahvistaa ja edistää saamen kielten käyttöä eri kielenkäyttöalueilla sekä vireyttää Saamenmaan kulttuuria ja kulttuuriperintöä. Toinen päättynyt hanke on *Pluppfortelling om de usynlige i fjellet*, jossa Inga Borgin vuosina 1955–2006 julkaisemia satukirjoja sovitettiin näyttämölle.

Useissa aktiviteetti- indikaattoreissa tavoitteet ovat hyvää vauhtia täyttymässä, ja yhdessä on jo saavutettu lopullinen tavoite. Osallistumista saamen kielen laajempaan käyttöön tähtääviin toimiin koskevassa indikaattorissa tavoitteen täyttymisprosentti on 105 prosenttia, ja osallistujien määrä on 10 526. Alueen kulttuuriperintöä sekä saamelaista kulttuuria ja kulttuuriperintöä edistäviä toimia mittaavissa indikaattoreissa tavoitteiden täyttymisprosentti on 95–98 prosenttia. Alueen kulttuuriperintöä korostaviin toimiin on tähän mennessä osallistunut 8 821 henkilöä, ja lopullinen tavoite on 9 000 osallistujaa.

Ohjelman toimintalinjalla 3 on neljä erityistavoitetta, ja myös tulosindikaattoreita on neljä. Hankkeissa on tarkoitus keskittyä esimerkiksi alueen kulttuuriperintöä korostaviin toimiin tai saamelaiskulttuuria ja -olosuhteita edistäviin kehitystoimiin. Toimien tulee johtaa kulttuuriperintöön liittyvien tuotteiden kehittämiseen alueen vetovoiman lisäämiseksi. Yritykset voivat sen jälkeen kaupallistaa tuotteita, jolloin kävijämäärät voivat kasvaa. Tulosindikaattorina, joka kertoo alueen vetovoiman muuttumisesta ohjelmakauden aikana, on päätetty käyttää rekisteröityjen majoitusöiden määrää. Ohjelman alkaessa tehtiin lähtömittaus, jonka mukaan majoitusöitä oli 9 749 000 vuonna 2012. Ohjelmakauden tavoitteena on kymmenen prosentin kasvu vuoteen 2023 mennessä (lopullinen tavoite 10 723 000 majoitusyötä). Ohjelma on käyttänyt verraten paljon resursseja alueen kulttuuriperintöä korostaviin toimiin ja kulttuuriperintöön liittyvien tuotteiden kehittämiseen. Myös toimintalinjalla 2 ”Yrittäjyys” on hyväksytty suuria hankkeita, joiden tarkoituksena on edistää ja kehittää alueen matkailua. Tämänkin voidaan todeta vaikuttavan majoitusöiden määrän kehitykseen. Majoitusöiden määrää on selvitetty vuoden 2018 vuosikertomusta laadittaessa. Tuloksena on, että alueen majoitusöiden määrä on kasvanut 10 401 847:ään. Matkailualan kehitys on näin ollen erittäin myönteistä, sillä majoitusöiden määrä on tähän mennessä kasvanut 6,7 prosenttia lähtötasosta.

Saamen kielet kytkeytyvät vahvasti saamelaiseen kulttuuriin ja identiteettiin, minkä vuoksi niillä on erityinen merkitys saamelaisen kulttuurin jatkuvuuden ja välityksen kannalta. Saamen kielten säilyttäminen ja kehittäminen on siksi tärkeää. Ne ovat myös keskeinen osa rajat ylittävää työtä, jossa yhteinen panostus strategisiin toimiin on tärkeää. Suoraa vaikutusta mittaavien tuotosindikaattoreiden lisäksi ohjelmaan on valittu tulosindikaattori, jolla mitataan Sápmi-osa-alueen saamen hallintoaluekuntien tarjoaman saamen kielen opetuksen tai muun lapsille ja nuorille suunnatun kielellisen tuen määrää. Vuonna 2014 tehdyssä lähtömittauksessa saatiin kieli-indeksin arvoksi 2,15, ja tavoitteena on tämän arvon nostaminen 2,30:een vuoteen 2023 mennessä. Saamen kielten käytön kehitystä on selvitetty vuoden 2018 vuosikertomusta laadittaessa. Tuloksena on, että kieli-indeksin arvo on noussut 2,23:een saamen hallintoaluekunnissa. Kehitys on näin ollen myönteistä, ja sen suunta on ohjelman lopullisten tavoitteiden mukainen.

Meneillään on myös hankkeita, joiden tavoitteena on alueen luonnonympäristöjen suojelutason paraneminen, sekä hankkeita, joiden tavoitteena on vihreään kasvuun ja resurssitehokkuuteen liittyvän tiedon ja osaamisen lisääminen. Esimerkiksi *Tana River* -hankkeen tavoitteena on edistää Tenojoen hyvää ekologista tilaa ja auttaa näin saavuttamaan EU:n vesidirektiivin tavoitteet. Hankkeen tarkoituksena on parantaa kalojen elinympäristöjä poistamalla vaellusesteitä/tierumpuja ja arvioimalla aiemman entistämistoiminnan vaikutusta vaihtamalla tietoa parhaista käytännöistä. Tarkoituksena on myös kehittää

Tenojoen veden laatua ja ekologista tilaa koskeva yhteinen seurantaohjelma. Myös *SEAmBOTH*-hankkeen tavoitteena on parantaa veden laatua ja edistää meren biologisen monimuotoisuuden, elinympäristöjen ja ekosysteemien sekä monimuotoisuuden tarjoamien ekosysteemipalvelujen säilymistä. Tähän mennessä ohjelmassa on hyväksytty kuusi hanketta, joiden tavoitteena on edistää eri elinympäristöjen parempaa suojelutasoa. Odotuksena on, että suojelutason parantamiseksi tuettu pinta-ala nousee tähän mennessä hyväksytyjen hankkeiden osalta 2 572 940 hehtaariin, mikä ylittää lopullisen tavoitteen 2 500 000 hehtaaria. Tähänastinen tulos on 443 210 hehtaaria (17,7 prosenttia lopullisesta tavoitteesta), joten lopullisen tavoitteen täyttymiseen on vielä matkaa. Useat hankkeet ovat kuitenkin alkaneet vasta äskettäin, ja toimenpiteitä toteutetaan monta vuotta eteenpäin. Ohjelman lopullisen tavoitteen arvioidaan siksi täyttyvän.

Tulosindikaattorina, jolla mitataan ohjelman myönteisiä vaikutuksia yleisellä tasolla, käytetään ympäristöneuvoston vesi-indeksiä. Alueen vesi-indeksin säilyttämistavoite johtuu siitä, että luonnontilojen yleinen kehitys Euroopassa on kielteinen. Arktisen Euroopan tila on vielä suhteellisen hyvä (indeksi), ja sen ekosysteemien biologinen monimuotoisuus on harvinaislaatuista. Meidän on siksi parannettava tai ylläpidettävä maaperän, ilman ja vesien luonnonympäristöjen tilaa. Ohjelman tavoitteena on, että hyväksytyä vesien tilaa koskevan indeksin arvo nousee 68:sta vuonna 2014 69:ään vuonna 2023. Vuoden 2018 vuosikertomusta laadittaessa tehdyn selvityksen mukaan vesi-indeksin arvo on noussut 68:sta 80:een. Veden laatu on siis parantunut huomattavasti odotettua enemmän lähtömittauksen jälkeen. Tulos on erittäin myönteinen, mutta vaikka ohjelmasta on myönnetty tukea kolmelle hankkeelle, joiden erityisenä tavoitteena on parantaa jokien ja vesistöjen ekologista tilaa, veden laadun paranemiseen tähän mennessä ovat kuitenkin pikemminkin vaikuttaneet aiemmin toteutetut toimenpiteet. Pohjoinen-ohjelma on aiemmilla ohjelmakausilla vaikuttanut tuloksiin muun muassa *TRIWA*-hankkeiden kautta tukemalla parannustoimia Tornionjoen valuma-alueilla.

Ohjelmasta on myönnetty tukea myös hankkeille, joiden tavoitteena on vihreään kasvuun ja resurssitehokkuuteen liittyvän tiedon ja osaamisen parantaminen. Yhtenä esimerkkinä on jo päättynyt *Biogas i Tornedalen* -hanke, jonka tarkoituksena oli selvittää edellytyksiä rakentaa Tornionlaaksoon biokaasulaitos sähkön ja lämmön yhteistuotantoon tai laajentaa tuotantoa ajoneuvojen kaasupolttoaineen valmistukseen. Ohjelma on tähän mennessä edistänyt vihreää kasvua ja resurssitehokkuutta koskevan tiedon lisäämistä julkisella sektorilla niin, että 64 henkilöä on osallistunut osaamista kehittäviin toimiin alueella. Tämä ylittää ohjelman vuoden 2018 välitavoitteen ja vastaa 26:ta prosenttia ohjelman lopullisesta tavoitteesta, joka on 250 henkilöä.

Asumme alueella, jolla on ajoittain pimeää ja kylmää, mikä muun muassa kasvattaa energiankulutusta ja lisää ympäristökuormitusta. Siksi on tärkeää, että

yhteiskunnan toiminnot auttavat saamaan aikaan vihreää kasvua ja resurssitehokkuutta. Ohjelman vaikutusta, joka liittyy vihreää kasvua ja resurssitehokkuutta koskevan tiedon ja osaamisen lisäämiseen julkisella sektorilla, arvioidaan mittaamalla näihin kysymyksiin liittyvän osaamisindeksin muutoksia alueen kunnissa. Ohjelman tavoitteena on nostaa tulosindikaattorin arvo 2,3:sta 2,5:een vuonna 2023. Indikaattorin mittaamiseen käytetään alueen kunnissa tehtävää tutkimusta, jolla selvitetään niiden vihreään talouteen liittyvää tietoa ja osaamista. Ennen vuoden 2018 vuosiraporttia tehdyssä seurantamittauksessa kuntien osaamisindeksi nousi 2,3:sta 2,7:ään, joten tulosindikaattoria koskeva ohjelman lopullinen tavoite on saavutettu. Tämä nousu johtuu todennäköisesti suurimmaksi osaksi siitä, että näihin kysymyksiin kiinnitetään yleisesti enemmän huomiota yhteiskunnassa. Myös ohjelma on kuitenkin edistänyt vihreää kasvua ja resurssitehokkuutta koskevan tiedon lisäämistä julkisella sektorilla, sillä siitä on tähän mennessä myönnetty tukea kahdelle tähän erityistavoitteeseen keskittyvälle hankkeelle.

Toimintalinja 4 – Yhteiset työmarkkinat

Kuten aiemmin on raportoitu, tällä toimintalinjalla on edelleen ollut haastavaa saada riittävästi hankehakemuksia, vaikka sen budjetti on olennaisesti pienempi kuin muiden toimintalinjojen. Muilla toimintalinjoilla on ollut suuri hakupaine, ja toimintalinjojen budjetoiduista EAKR-varoista on varattu noin 55–57 prosenttia. Yhteisiä työmarkkinoita koskevalla toimintalinjalla on vuoden 2018 loppuun mennessä varattu vain 46 prosenttia toimintalinjan budjetoiduista varoista. Toimintalinjalla 4 on hyväksytty yhteensä 11 hanketta, joista neljä on esiselvityksiä. Meneillään on seitsemän hanketta, ja neljä hanketta on päättynyt.

Vuonna 2018 hyväksyttiin enemmän hankkeita kuin aiempina vuosina, mutta edelleen suhteellisen vähän verrattuna muihin toimintalinjoihin. Kasvu voi johtua siitä, että hallintoviranomainen kiinnitti enemmän huomiota tähän toimintalinjaan lisätäkseen alueen toimijoiden tietoisuutta siitä. Esimerkkejä meneillään olevista hankkeista, jotka ovat jo esitelleet tuloksia, ovat *Arctic Labour* ja *Rampen/Ramppi*. Molemmissa hankkeissa pyritään lisäämään rajat ylittävää liikkuvuutta työmarkkinoilla. *Arctic Labour* -hankkeen tavoitteena on lisätä rajan yli muuttavien tai muuttoa harkitsevien määrää. Hankkeen tarkoituksena on myös edistää ammattitaitoisen työvoiman ja elinkeinoelämän tarpeiden kohtaamista. *Arctic Labour* -hankkeella arvioidaan olevan selkeitä yhteyksiä ja synergioita aiemmin hyväksytyyn *NORPÅ*-hankkeen kanssa, jonka tavoitteena on kelpuuttaa ja yhdenmukaistaa ammattipätevyyksiä ja -koulutuksia maiden välillä. *Rampen/Ramppi*-hankkeen tavoitteena on löytää asianomaisten organisaatioiden välisiä yhteistoimintamuotoja, joilla voidaan vähentää ilman työtä tai pätevää koulutusta olevien nuorten määrää alueella.

Ohjelma on auttanut parantamaan rajat ylittävän liikkuvuuden lisäämisedellytyksiä työmarkkinoilla. Rajat ylittäviin liikkuvuusaloitteisiin on tähän mennessä osallistunut 1 077 henkilöä. Tulos merkitsee sitä, että tässä tuloskehitykseen sisältyvässä indikaattorissa on tähän mennessä täyttynyt 82,8 prosenttia ohjelman lopullisesta tavoitteesta, joka on 1 300 henkilöä. Ohjelman vaikutusta rajat ylittävän liikkuvuuden lisäämiseen työmarkkinoilla mitataan tulosindikaattorilla, joka koskee työpendelöintiin liittyvien tiedustelujen määrää. Lopullisena tavoitteena on, että tiedustelujen määrä kasvaa 401:stä 600:aan vuonna 2023. Perustana käytetään tilastoja, jotka antavat tietoa kiinnostuksesta rajapendelöintiin ja sen esiintymisestä ohjelma-alueella. Indikaattorin mittaamiseen käytetään sen vuoksi alueen rajaneuvonnasta kerättäviä tilastotietoja. Vuoden 2018 vuosiraportin yhteydessä tehdyssä mittauksessa tiedustelujen määrä oli 1 169, mikä on lähes kaksinkertainen lopulliseen tavoitteeseen verrattuna.

Ohjelman tavoitteena on myös edistää saamelaiselinkeinoihin liittyvää rajat ylittävää osaamisen kehittämistä. Hankkeilla on edistettävä saamelaiselinkeinoja esimerkiksi työpajojen, kokemusten vaihdon, verkostoitumisen ja yhteistyön avulla perinteisten ja uusien elinkeinojen kehittämiseksi. Ohjelmasta on tähän mennessä myönnetty rahoitusta kahdelle hankkeelle, joiden erityistavoitteena on edistää saamelaiselinkeinoihin liittyvän tiedon ja osaamisen kehittämistä. Esimerkiksi äskettäin päättyneessä *Biegganjunázat*-hankkeessa 325 henkilöä osallistui erityyppiseen koulutukseen. Hankkeen tavoitteena oli kokeilla ja tarjota poronhoitoon liittyvää rajat ylittävää koulutusta. Tätä varten valmistettiin koulutusmateriaalia ja järjestettiin kahdeksan erilaista koulutuspakettia/-moduulia, joissa käsiteltiin poronhoitoon liittyviä aiheita. Hanke antoi myös kouluille mahdollisuuden koordinoida toimintamallejaan niin, että ne voivat hankkeen päätyttyä jatkaa yhteistyötä osana perustoimintaansa. Vuoden aikana myönnettiin rahoitusta myös *Sámi musihkkaakademija* -hankkeelle, jonka tavoitteena on vahvistaa saamelaista musiikkia elinkeinona. Saamelaiselinkeinoihin liittyviin rajat ylittäviin osaamisaloitteisiin osallistuneiden kokonaismäärä on jo nyt ylittänyt ohjelman lopullisen tavoitteen, joka oli 80 henkilöä.

Saamelaiseen elinkeinotoimintaan, kulttuuriin ja perinteisiin liittyvän tiedon siirto on Saamenmaalla yksi saamelaisen kulttuurin ja identiteetin säilymisen perusedellytyksistä. Saamelaiset oppilaitokset ja muut saamelaisorganisaatiot ovat siksi tärkeitä tiedon ja kulttuurin välittäjiä sekä osaamisen kehittäjiä. Ohjelman vaikutusta yleiseen kehitykseen mittaavana tulosindikaattorina mitataan saamelaiselinkeinoihin liittyvien koulustoimien määrä. Tavoitteena on kasvattaa koulustoimien määrää 12:sta 15:een vuonna 2023. Vuoden 2018 vuosiraporttia laadittaessa tehty selvitys osoittaa, että koulustoimien määrä on kasvanut 18:aan, joten lopullinen tavoite on saavutettu.

Toimintalinja 5 – Tekninen tuki

Myös teknisen tuen budjetti kasvoi, kun ohjelmaa muutettiin ja ohjelma sai lisävaroja. Teknisen tuen budjetin kokonaisuus ohjelman EAKR-varoista pieneni kuitenkin seitsemästä prosentista kuuteen prosenttiin komission asetuksen (EU) N:o 1299/2013 17 artiklan mukaisesti.

Ohjelma on täydessä vauhdissa, ja keskeistä on nyt hankkeiden seuranta ja maksut tuensaajille sekä ehkä ennen kaikkea hankkeiden hyvien tulosten levittäminen. Ohjelman budjettivaroista on jaettu 57 prosenttia 66 hankkeelle ohjelman tarkoitusten mukaisesti, ja 26 prosenttia EU-budjetista on tähän mennessä maksettu tuensaajille. Ohjelma on saanut vuoden aikana myös ulkopuolisen arvioinnin tulokset.

Sekä ohjelman että teknisen tuen varojen lisäys merkitsee sitä, että ohjelma voi tulevina vuosina lisätä resursseja tiedotustoimiin ja uusien hakemusten valmisteluun yhteisessä sihteeristössä ja Rovaniemen tiedotuspisteessä. Rovaniemen tiedotuspisteellä on suuri merkitys ohjelman ja sen mahdollisuuksien tunnetuksi tekemisessä sekä hankkeiden omistajien opastamisessa järjestelmässä. Tiedotuspisteellä on ensisijainen vastuu tiedottaa ohjelmasta yleisölle ja mahdollisille tuensaajille Suomessa.

Pohjoinen- ohjelma tekee yhteistyötä Kolarctic-, Karelia -, Botnia-Atlantica- sekä Pohjoinen Periferia ja Arktis- ohjelmien kanssa. Esimerkkinä yhteistyöstä järjestetään yhteinen arktinen tapahtuma syyskuussa 2019, tapahtuman teemana on arktinen yhteistyö (Arctic Cooperation). Tapahtuma tulee olemaan kohtauspaikka, jossa informoidaan yhteistyöstä ja ohjelmista erilaisille päätösryhmille, kuten EU-parlamentaarikoille, EU-komissiolle, kansallisille ja alueellisille päättäjille. Yhteistyön tuloksena on myös laadittu ”Arctic Award”-palkinto joka myönnetään parhaalle arktiselle hankkeelle eri aloilla.

9.2. Toteutetut erityiset toimenpiteet, joilla edistetään miesten ja naisten tasa-arvoa ja torjutaan syrjintää, ja parannetaan erityisesti vammaisten henkilöiden mahdollisuuksia, sekä toteutetut järjestelyt, joilla varmistetaan sukupuolinäkökohtien huomioon ottaminen yhteistyöohjelmassa ja toimissa

Naisten ja miesten välinen tasa-arvo on edellytys kasvun saavuttamiselle kaikissa ohjelma-alueen osissa. Jotta voidaan luoda houkuttelevia ja kilpailukykyisiä alueita, on otettava huomioon sekä naisten että miesten osaaminen ja ideat. Lisääntynyt tasa-arvo voi edistää kasvua houkuttelemalla muuttajia ohjelma-alueelle. Yritysten kannalta alueen houkuttelevuus on myös tärkeää, koska yritykset ovat riippuvaisia uuden osaamisen ja työvoiman rekrytoinnista muilta alueilta.

Horisontaaliset kriteerit integroidaan ohjelman toimien täytäntöönpanoon kaikilla painopistealueilla ja ohjelman valikoituihin tavoitteisiin, eikä niitä käsitellä ohjelmatyön ulkopuolisena osana. Ohjelman toteuttamisen yhteydessä horisontaalisia kriteerejä pidetään keinona ja työkaluna, joilla parannetaan ja tehostetaan työtä kestäväen kasvun hyväksi.

Erityisesti hankkeiden valinnassa ja toteuttamisessa voidaan toteuttaa tasa-arvon ja syrjimättömyyden edistämistä. Hakijoiden on siis otettava huomioon jo tukihakemusta jättäessään, miten horisontaaliset kriteerit voidaan yhdistää toimintoihin, joita projekti suunnittelee työskentelylle hankekauden aikana. Mukaan luettuna muun muassa, miten naisten ja miesten tasa-arvoa, yhtäläisiä mahdollisuuksia ja syrjimättömyyttä edistetään hankkeen kautta.

Ohjelman valintakriteerien mukaan hankkeiden priorisoinnissa yksi arviointiperusteista on, toimiiko hanke aktiivisesti horisontaalisten kriteerien kanssa ja miten. Hankkeet, jotka eivät työskentele lainkaan, tai vain osittain, horisontaalisten kriteerien kanssa, priorisoidaan alemmaksi kuin hankkeet, jotka toimivat aktiivisesti näiden asioiden parissa.

Ohjelmalla on mahdollisuus joillakin aktiviteetti-indikaattoreilla tehdä analyysyjä sukupuolinäkökulmasta sukupuolten mukaan eriteltyjen tilastojen avulla. Yksi näkemys on, että naiset osallistuvat laajemmin kulttuuria ja kieltä edistävään toimintaan. Vastaavasti miesten osallistumisella on taipumusta kasvaa, kun aktiviteetit liittyvät elinkeinopainotteiseen ja liiketoimintaa edistävään toimintaan. Itse asiassa ainoa aktiviteetti-indikaattori, joka mittaa naisia ja miehiä ja jonka arvo osoittaa tasa-arvon, on itse asiassa toimintalinjassa 4, Yhteiset työmarkkinat, ja niissä on kyse osallistumisesta rajat ylittäviin osaamisaloitteisiin saamelaiselinkeinoissa. Siellä jakauma on 49 % naisia ja 51 % miehiä.

Voi kuitenkin olla myös kiinnostavaa, että toimintalinjassa 2 Yrittäjyys on yksittäisiä hankkeita, jotka osoittavat muita tuloksia naisten ja miesten jakautumisen kannalta. Esimerkiksi hankkeissa *Visit Arctic Europe (VAE)* sekä *Ny mat från Arctic* on ollut enemmän naispuolisia kuin miespuolisia osallistujia liiketoiminnan kehittämiseen suunnatuissa toimissa.

Ohjelmassa seurataan edelleen kaikkia tuettuja hankkeita ja niiden aktiviteetteja tilanne- ja loppuraporttien kautta, ja toisinaan myös vierailamalla hankkeiden omistajien luona, jotta voidaan muun muassa arvioida, mitä toimenpiteitä on toteutettu toiminnan yhdenvertaisuus- ja syrjimättömyysnäkökulmien edistämiseksi ja integroimiseksi. Sihteeristö pyrkii aktiivisesti tarjoamaan tukea ja neuvoja ennen hakuprosessia siitä, miten tasa-arvo ja syrjimättömyys voidaan integroida hankkeen aktiviteetteihin ja toimiin, ennen kuin hallintokomiteat ottavat hankkeet priorisoitaviksi. Hankkeissa kannustetaan ottamaan huomioon

kummankin sukupuolen tarpeet ja edellytykset sekä olemaan valppaana sen suhteen, millaisia vaikutuksia eri toimilla voi olla sekä naisiin että miehiin.

9.3. Kestävä kehitys

EU:n kestävän kehityksen tavoite muodostaa Eurooppa 2020 -strategian osan. Lisäksi EU on myötävaikuttanut globaaliin 2030-agendaan, jossa kestävä kehitys yhdistyy taloudelliseen ja sosiaaliseen kehitykseen sekä ympäristönsuojeluun. Kaikki maat vastaavat yhdessä siitä, että kestävän kehityksen tavoitteet saavutetaan. Komission tiedonannossa ”Seuraava vaihe kestävän kehityksen saavuttamiseksi Euroopan tulevaisuudessa – EU:n toimenpiteet kestävän kehityksen hyväksi” todetaan, että kestävään kehitykseen siirtyminen eurooppalaisissa yhteiskunnissa on haastavaa. Haasteita aiheuttavat nuorisotyöttömyys, väestön ikääntyminen, maahanmuutto, ympäristön tuhoutuminen, ilmastonmuutos sekä siirtyminen hiilidioksidipäästöjä vähentävään, ilmastoa suojelemaan ja luonnonvaroja tehokkaasti hyödyntävään talouteen.

Ilmasto-, ympäristö- ja energiahaasteet eivät noudattele valtioiden rajoja. Ohjelma-alueen ympäristötila määräytyy pitkälle EU:n ja kansainvälisten toimenpiteiden perusteella. Haasteita ei tule nähdä pelkkänä uhkana. Ne tuovat mukanaan mahdollisuuksia kehittää tekniikkaa, tuotteita ja palveluita monilla aloilla. Ympäristöä säästävien tuotteiden, palveluiden ja järjestelmien tarve avaa markkinoilla mahdollisuuksia eli vahvistaa kilpailukykyä.

Pohjoinen-ohjelmaan sisältyy useita hankkeita, jotka yhdessä auttavat toteuttamaan EU:n kestävän kehityksen strategioita. Kaikissa hankkeissa on otettava huomioon kestävälle kehitykselle asetettava vaatimus. Vaikka se ei olisi hankkeen pääasiallinen tavoite, sen tulee näkyä toiminnassa. Tuen saajien on jo hakemuksessaan selvitettävä yhteys kestävään kehitykseen ja sen liittyminen hankkeen sisältöön.

Tiettyjen hankkeiden tavoitteena on ympäristönsuojelu. *Kustmynnade vattendrag i Bottenviken-* ja *Tana River* -hankkeet ovat kaksi hanketta kuudesta, joissa tavoitteena on luonnonympäristöjen suojeleminen tehokkaammin. Molemmissa hankkeissa pyritään parantamaan vesistöjen ekologista tilaa EU:n vesidirektiivin tavoitteiden mukaisesti. Hankkeissa pyritään vähentämään ympäristömyrkkujen kulkeutumista vesistöjen kautta ja kohentamaan kalojen vaellusreittejä. Biologista monimuotoisuutta edistetään muullakin tavoin. *Tornionjokilaakson kesäsiika ja luonto* -hankkeessa keskitytään parantamaan kalaston tilaa. *Felles Fjällräv Nord* -hankkeen avulla kehitetään mahdollisuuksia naalin edellytysten parantamiseen koko pohjoiskalottialueella. Hankkeiden avulla on parannettu ekologisista ja biologisista elinympäristöistä 443 210 hehtaarin alueella.

Kestävää kehitystä edistetään muillakin tavoin. *Cinema*-hankkeessa edistetään luonnonvarojen tehokasta käyttöä kiertotalouden avulla. Materiaaleja ja komponentteja käytetään valmistamisen pohjana täydentämällä niitä. *EEBAK*-hankkeessa keskitytään arktisen alueen rakennusten energiatehokkuuden parantamiseen. Kun materiaaleja ja energiaa kuluu vähemmän rakennuksia rakennettaessa ja käytettäessä, säästetään ympäristöä. Lisäksi luonnonvarojen käyttäminen tehokkaammin edistää alueen yritysten kilpailukykyä.

Kontigo AB:n vuonna 2018 esittelemässä arvioinnissa todetaan, että kestävä kehitys on integroitu hankkeiden suunnitteluun ja toteutukseen mainiosti. Monissa hankkeissa keskitytään kestäväen kehityksen edistämiseen.

9.4. Raportointi ilmastonmuutostavoitteisiin käytetystä tuesta

Ohjelmassa on tähän mennessä myönnetty tukea 11 hankkeelle, jotka sisältyvät ilmastonmuutostavoitteen saavuttamisen tukemiseksi käytettyyn summaan. Myönnetty 4 218 313 euron tuki voidaan suhteuttaa ohjelman asiakirjoihin perustuvaan 5 490 378 euron tukitavoitteeseen. Ohjelman käyttöaste on nykyään noin 77 % ohjelman odotetusta tuloksesta. Kun otetaan huomioon, että 45 % ohjelman budjetista on käyttämättä, todetaan että mahdollisuus ilmastonmuutoksen hillitsemistavoitteen saavuttamisen tukemiseksi käytettävä tukitavoite ohjelmakauden aikana tullaan saavuttamaan.

Toimintalinjakohtaisesta analyysistä käy ilmi, että toimintalinjoilla 1 ja 2 ohjelman 936 236 ja 334 502 euron tavoitteet on saavutettu. Toimintalinjalla 1 ilmastonmuutoksen hillitsemistavoitteen saavuttamiseksi on myönnetty 1 340 192 euroa (143 % tavoitteesta) ja toimintalinjalla 2 on myönnetty 482 756 euroa (144 %). Myös toimintalinjalla 3 suunta on oikea. Tähän saakka tukea on myönnetty 2 395 365 euroa, ja tavoite on 4 219 640 euroa. Toimintalinjan odotetusta tavoitteesta on saavutettu 56,8 %.

Lisäksi ohjelmasta on maksettu tukea hankkeille, jotka sisältyvät ilmastonmuutoksen hillitsemistavoitteen laskentaan. Tähän tarkoitukseen myönnetyistä 4 218 313 eurosta on tähän mennessä maksettu 1 985 524 euroa. Tämä muodostaa noin 36 % ohjelman odotetusta tuloksesta ilmastonmuutoksen hillitsemistavoitteen saavuttamiseksi.

9.5 Kumppaneiden osuus yhteistyöohjelman täytäntöönpanossa

Monitaso-ohjausperiaatteen ja asetuksen (EU) 1303/2013 artiklan 5 mukaisesti monet ohjelman valmistelemiseen osallistuvat osapuolet ovat toimineet myös ohjelman toteuttamis-, valvonta- ja arvioimistehtävissä. Monet toimijat ovat osallistuneet myös hankkeiden omistajina tai vastinrahoittajina.

Yhteinen seurantakomitea koostuu kolmen osallistuvan maan, kansallisen ja/tai alueellisen tason, Saamelaiskäräjien, elinkeinoelämän järjestöjen ja sosiaalisten

osapuolien edustajista. Seurantakomitea yhdessä hallintoviranomaisen kanssa varmistaa ohjelman toteuttamisen laadun ja tehokkuuden.

Seurantakomitea on kokoontunut kahdeksan kertaa, eli kaksi kertaa vuosina 2015–2018. Ensimmäisissä kokouksissaan seurantakomitea esimerkiksi tarkasti ja hyväksyi rahoitettavien hankkeiden valintaehdot ja teknisen tuen budjetin sekä hallintoviranomaisen esittelemän arviointisuunnitelman ja viestintästrategian. Lisäksi seurantakomitea tarkastaa ja hyväksyy ohjelman vuosittaisen toteutusraportin kultakin vuodelta. Vuonna 2018 ohjelmaan esitettiin muutosta, joka koskee Interreg Pohjoinen -ohjelman kahden ENI-naapurisuusohjelman ERUF-jakamista uudelleen. Ohjelman seurantakomitea hyväksyi hakemuksen syksyllä 2018. EU-komissio hyväksyi hakemuksen muutoksen tekemisestä ohjelmaan syksyllä 2018. Lisäksi hallintoviranomainen on tiedottanut seurantakomitealle päätöksentekotilanteesta ja erityistavoitteiden täyttymisestä ohjelmassa.

Ohjelman osapuolet ovat päättäneet, että seurantakomiteaa täydentämään perustetaan kaksi hallintokomiteaa: yksi Pohjoinen- ja toinen Sápmi-osa-alueelle. Hallintokomiteat koostuvat ohjelma-alueen alueellisista ja paikallisista edustajista. Hallintokomiteoiden tehtävänä on hankkeiden priorisoiminen sekä tarkastaa ne sen osalta, että ohjelman tavoitteet ja priorisointi on saavutettu. Hallintoviranomainen ja ohjelman sihteeristö ovat osallistuneet hallintokomitean työhön. Ohjelman sihteeristö on valmistellut asiat sekä esittänyt hallintokomitean kokouksissa päätösehdotukset perusteluineen.

Hallintokomiteat ovat järjestäneet yhteensä kahdeksan priorisointikokousta: kaksi vuosina 2015 ja 2016, yhden vuonna 2017 sekä kolme vuonna 2018. Ohjelmakauden aikana yhteensä 66 projektia on priorisoitu. 55 % ohjelman ERUF-varoista ja 84 % IR-varoista on kiinnitetty hankkeisiin. Hallintoviranomainen on tehnyt muodolliset päätökset. Paikallisten, alueellisten ja keskusviranomaisten sekä muiden organisaatioiden osallistuminen seuranta- ja hallintokomitean työhön varmistaa ohjelman laajamittaisen kiinnittymisen alueeseensa. Samalla varmistetaan ohjelman tuki alueelle sekä osapuolien osallistuminen toteuttamiseen, valvontaan ja arvioimiseen.

Seuranta- ja hallintokomiteoihin osallistumisen lisäksi kumppanit osallistuvat arviointiin esimerkiksi arviointiryhmissä ja ympäristöneuvostossa sekä organisaatioille tehtävien kyselyjen avulla.

10. PAKOLLISET TIEDOT JA ARVIOINTI ASETUKSEN (EU) N:O 1299/2013 14 ARTIKLAN 4 KOHDAN 1 ALAKOHDAN a JA b ALAKOHDAN MUKAISESTI

10.1 Arviointisuunnitelman sekä arviointituloksiin perustuvien jatkotoimien toteuttamisessa saavutettu edistyminen

Seuranta ja arviointi muodostavat keskeisen osan Pohjoinen-ohjelman toiminnasta vuosina 2014–2020. Arviointiohjelmaa toteutetaan jatkuvasti noudattaen suunnitelmaa, jonka ohjelma esitteli seurantakomitean kokouksessa vuonna 2015. Suunnitelmasta käy ilmi, mitä seuranta- ja arviointitoimenpiteitä ohjelmakaudella tehdään. Esimerkiksi hankkeiden tasolla mitattuja aktiviteetti- indikaattoreita seurataan Min ansökan -järjestelmässä, jossa hankkeiden omistajat raportoivat saavuttamistaan tuloksista. Hallintoviranomainen saa järjestelmästä helposti raportteja, joista käy ilmi, miten hankkeet ovat saavuttaneet tavoitteensa. Lisäksi ohjelmassa seurataan koko ohjelman tasolla mitattavia tulosindikaattoreita. Ne ilmaisevat toiminnan ohjelman tasolla. Niistä käy ilmi, mitä ohjelma on saanut aikaan yleisemmällä tasolla, joten niitä ei laadita projektien tasolla eikä niitä ole ohjelmoitu järjestelmän tukeen. Tulosindikaattorit perustuvat tilastotietoihin ja muihin raportteihin.

Aktiviteetti- indikaattoreista käy ilmi, että ohjelmaa toteutettaessa tavoitteet on tähän saakka saavutettu hyvin. Kaikki tuloskehityksen vuoden 2018 osatavoitteeseen sisältyvät aktiviteetti- ja taloudellisten indikaattoreille asetetut tavoitteet on saavutettu. Myös muille aktiviteetti- indikaattoreille asetetut lopulliset tavoitteet on saavutettu lähes suunnitelman mukaisesti. Toimintalinjalla 1 kaikille aktiviteetti- indikaattoreille asetetut tavoitteet, yhtä jo nyt saavutettua tavoitetta lukuun ottamatta, on saavutettu 40–110-prosenttisesti suhteessa toimintalinjan lopulliseen tavoitteeseen. Odotetut toteutumukset ylittävät ohjelman lopullisen tavoitteen. Kaikista toimintalinjoista toimintalinjalla 2 on edistytty pisimmälle aktiviteetti-indikaattoreille asetettujen tavoitteiden saavuttamisen suhteen. Nykytilanteessa vain yksi indikaattori ei saavuta ohjelman lopullista tavoitetta, joka on 87 %. Myös toimintalinjalla 3 tilanne on hyvä. Kaikille indikaattoreille asetetut tavoitteet on saavutettu 96–102-prosenttisesti lukuun ottamatta kahta indikaattoria. Niille asetetut tavoitteet on saavutettu 18- ja 26-prosenttisesti, mutta myös niille odotetut arvot ylittävät lopullisen tavoitteen. Toimintalinjalla 4 kahdelle aktiviteetti-indikaattorille asetetut tavoitteet on saavutettu 83- ja 406-prosenttisesti suhteessa ohjelman lopulliseen tavoitteeseen, joten tilanne on hyvä. Yleisesti ottaen toteutuminen kaikilla toimintalinjoilla on hyvällä tasolla, ja hankkeissa toteutetaan ohjelman ohjeita. Tähän mennessä tukea saaneissa hankkeissa osa-alueet ovat hyvin tasapainossa. Hankkeissa tähdätään ohjelman kaikkien tavoitteiden saavuttamiseen. Indikaattorien avulla mitattu toteutuminen osoittaa myös, että ohjelma on pääosin toteutusvaiheessa. On kuitenkin syytä seurata jatkossakin indikaattoreita, joiden toteutuminen on hieman jäänyt jälkeen.

Tulosindikaattorien osalta mittaukset toimintalinjalla 1 osoittavat, että tulosindikaattorit ovat kehittyneet myönteisesti verrattuna vuonna 2014 tehtyyn perustason mittaukseen. Yleistä kehitystä Tutkimus ja innovaatio -toimintalinjalla pidetään myönteisenä. Luulajan tekninen yliopisto on tehnyt kaikissa kolmessa maassa toimintalinjaa 2 käsittelevän tutkimuksen, joka liittyy toimintalinjan kahteen tulosindikaattoriin. Toimintalinjasta 1 poiketen toimintalinjan 2 tulosindikaattoreissa on havaittavissa negatiivinen suuntaus alkuperäisen mittauksen tuloksiin verrattuna. Tilanteesta voi tehdä johtopäätöksen, jonka mukaan ohjelmassa tarvitaan edelleen rajat ylittävää kaupankäyntiä ja elinkeinoelämän kehittymistä edistäviä toimenpiteitä. Toimintalinjalla 3 rekisteröityjen yöpymisten määrä ja ohjelma-alueen vedenkorkeutta mittaava ympäristöindeksi ovat kehittyneet myönteisesti. Kuntien ympäristöystävällisen talouden osaamista mittaava indeksi on ylittänyt lopullisen tavoitteen. Saamen kielen indeksi, jonka avulla tutkitaan, missä määrin saamen hallintoalueen kunnissa tarjotaan saamenkielistä opetusta tai muuta kielitukea lapsille ja nuorille, on saavuttanut 97 % lopullisesta tavoitteesta. Toimintalinjalla 4 molemmat tulosindikaattorit ovat ylittäneet lopullisen tavoitteen. Tulosindikaattorien mittaaminen osoittaa, että kehitys on myönteistä mutta hajanaista. Tutkimusalueen indikaattorit osoittavat myönteistä kehitystä, mutta rajat ylittävä vienti ja elinkeinoelämän kehittyminen vähenee. Kulttuuri ja ympäristö -alueella kehitys on myönteistä. Kaksi neljästä indikaattorista on jo ylittänyt lopullisen tavoitteen, ja kaksi muuta ovat erittäin lähellä tavoitettaan. Myös yhteisten työmarkkinoiden alueella kehitys on ollut myönteistä. Molemmat tulosindikaattorit ovat ylittäneet lopullisen tavoitteen.

Aktiviteetti- ja tulosindikaattorien mittaamisen lisäksi tehdään muitakin tutkimuksia ja arviointeja. Ulkoinen arvioija on arvioinut Pohjoinen-ohjelman merkityksen EU 2020 -strategian toteutumiselle ja arktisen ulottuvuuden kehittymiselle. Kontigo AB aloitti työn tammikuussa 2018. Sen tulokset esiteltiin seurantakomitean kokouksessa marraskuussa 2018 ja hallintokomiteoiden kokouksessa joulukuussa 2018. Kun Kontigo on arvioinut ohjelman, yksi kahdesta suunnitellusta ohjelman arvioinnista on tehty. Arvioinnissa pyrittiin arvioimaan ohjelman merkitys EU 2020 -strategian toteutumiselle ja arktiselle ulottuvuudelle sekä ulkopuolinen arviointi siitä, tähdätäänkö ohjelmassa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen. Arviointitulokset osoittavat, että ohjelmaan on suurelta osin toteutettu menestyksekkäästi.

Arviointien ja indikaattorimittausten tulokset esitellään esimerkiksi konferensseissa, tiedotustilaisuuksissa, lehdistötiedotteissa ja vuosikatsauksissa sekä seuranta- ja hallintokomiteoiden kokouksissa. Kohderyhmiä ovat esimerkiksi yleisö, mahdolliset ja nykyiset tuensaajat, media, vastinrahoittajat, EU-komissio ja ohjelmaan osallistuvat kunkin kolmen maan ministeriöt.

10.2 Tulokset rahastojen tiedotus- ja viestintätoimenpiteistä, jotka on toteutettu osana viestintästrategiaa

Tiedottamiselle ja viestinnälle on asetettu erilaisia yleisiä tavoitteita. Yksi niistä on kasvattaa tietoisuutta Pohjoinen-ohjelmasta ja siitä, että kasvua ja työllisyyttä alueella tuetaan EU-varoin. Toinen tavoite on Pohjoinen-ohjelman tuotemerkin eli luottamuspääoman vahvistaminen. Kun tietoisuus EU-tuen käyttämisestä kasvun ja työllisyyden vahvistamiseen kasvaa, tietoisuus rajat ylittävästä yhteistyöstä ja siihen kohdistuva mielenkiinto kasvavat yleisön ja mahdollisten tuensaajien keskuudessa. Pohjoinen-ohjelman vahvistettu tuotemerkki auttaa parantamaan hakemusten ja hankkeiden toteuttamisen laatua. Yhdeksi tiedottamisen ja viestinnän tavoitteeksi on asetettu myönteisen kuvan muodostuminen EU:n ohjelmista ja tehtävistä ohjelma-alueella. Siksi ohjelman ja hankkeiden tuloksia sekä ohjelman merkitystä alueelle on esiteltävä ja konkretisoitava.

Viestintästrategian mukaan ohjelman tiedottaminen ja viestintä on mukautettava siten, että ohjelmassa tunnistetut kohderyhmät saavutetaan niiden avulla mahdollisimman tehokkaasti. Mahdollisen tuensaajan on esimerkiksi saatava tietää, mitä mahdollisuuksia ohjelma tarjoaa sekä mitä perustason vaatimuksia ja sääntöjä ohjelmaan osallistumiselle asetetaan. Yleisön on tiedettävä, mitä mahdollisuuksia ohjelmaan sisältyy. Syynä on esimerkiksi useampien mahdollisten tuensaajien tavoittaminen ja ohjelman tuottamista tuloksista tiedottaminen. Lisäksi ohjelmassa keskitytään EU:n merkitykseen raja-alueiden kehittämisessä ja sen korostamiseen. Muita kohderyhmiä ovat vastinrahoittajat, seuranta- ja hallintokomiteat. Lisäksi ministeriölle ja EU:lle tiedotetaan kohdistetusti. Mukautetun viestinnän ansiosta vastaanottajat tuntevat saavansa tietoja, jolloin he osallistuvat ja sitoutuvat ohjelman etenemiseen.

Tiedottamisessa käytetään useita kanavia. Ne voidaan jakaa suullisiin, kirjallisiin, sähköisiin, painettuihin ja visuaalisiin kanaviin. Ensisijaisia kanavia ovat verkkosivusto ja henkilökohtaiset kontaktit puhelimitse, sähköpostitse ja kasvokkaisissa tapaamisissa. Myös sosiaaliset mediat, kuten Facebook, ovat tärkeitä tiedonvälitysmenetelmiä.

Interreg Pohjoisella on edellisten ohjelmakausien perintönä asemansa vakiinnuttanut verkkosivusto. Tämän ohjelmakauden alkaessa se uudistettiin, jotta käytettävyyden ja helppokäyttöisyysvaatimukset täytetään. Ohjelman sivustossa on tietoja lähinnä kahdella kielellä: ruotsiksi ja suomeksi. Sisällöstä on yhteen veto pohjoissaameksi ja englanniksi. Ohjelman sivustossa on yleisten tietojen lisäksi ohjeita hakijoille ja nykyisille tuensaajille. Sivustosta pääsee sähköiseen työkaluun, jonka avulla voi jättää EU-hanke- ja maksatushakemuksia. Käytettävissä on myös hankepankki eli tietokanta tukea saavista hankkeista, josta käyvät ilmi hankkeiden nimet ja myönnettyt tuet. Sivuston lisäksi ohjelmalla on myös Facebook-sivu, jonka avulla tietoja ja uutisia voidaan levittää nopeammin.

Merkittävässä osassa viestintää käytetään tunnettuja ja kohderyhmien käyttämiä kanavia. Niitä ovat esimerkiksi osallistuminen kohderyhmien messuilla, konferensseissa ja kokouksissa järjestämään tiedottamiseen. Toimijoiden perustamia, kohderyhmät saavuttavia kanavia käytetään mahdollisuuksien mukaan. Esimerkiksi tietoisuuden ohjelmasta kasvattamiseksi saamelaiden toimijoiden keskuudessa ohjelma on osallistunut useisiin tapahtumiin, kuten Jokkmokkin markkinoille. Lisäksi ohjelma osallistui helmikuussa 2018 järjestettäviin juhlallisuuksiin, joiden syynä oli ensimmäisen saamelaiskokouksen järjestäminen Ruotsissa Staaressa/Östersundissa 100 vuotta sitten. Interreg-sihteeristö on järjestänyt vuonna 2018 tuensaajille tarkoitettuja tiedotuskokouksia ohjelman tarjoamista mahdollisuuksista esimerkiksi Altassa, Rovaniemellä, Oulussa, Uumajassa ja Tärnabyssä.

Vuoden 2019 tiedotussuunnitelma esiteltiin marraskuussa 2018 järjestetyssä seurantakomitean kokouksessa. Silloin esimerkiksi tiedotettiin, että tulevana vuonna on tarkoitus järjestää kolme hakukierrosta. Kun kukin hakukierros alkaa, verkossa ja Facebookissa siitä tiedotetaan yleisölle ja tuensaajille mahdollisuudesta hakea tukea hankkeille osana EU-ohjelmaa. Lisäksi hakukierroksen alkaessa tiedotetaan ehdoista ja siitä, onko mahdollista hakea tukea kaikille toimintalinjoille. Hakukierroksen päätyttyä tiedotetaan hakemusten määrä. Ohjelma suunnittelee järjestävänsä Jokkmokkiin vuosittaisen konferenssin marraskuussa 2019, teemana muun muassa Sápmi ja siihen liittyviä hanke-esimerkkejä sekä hankkeiden tuloksia.

Ohjelmassa on loppusyksystä 2018 tiedotettu yksinkertaistamistoimenpiteistä, joiden avulla tuensaajien hallinnollista taakkaa kevennetään. Niitä ovat esimerkiksi yksinkertaistettu kertakorvaukseksi kutsuttu tilitysten laatimismalli, jota voidaan käyttää EU-tukea saaneissa esiselvityksissä. Tätä mallia käytettäessä EU-tuki maksetaan kertakorvauksena, jos esiselvityksessä saavutetaan tulokset, jotka on vahvistettu, kun tukipäätös tehtiin. Toinen vaihtoehto yksinkertaistetuksi tilitysten laatimismalliksi on kaava, jonka mukaan henkilöstökustannukset ovat 40 % muista kustannuksista. Muissakin hankkeissa kuin esiselvityksissä voidaan käyttää 40 % -kaavaa, mutta se ei ole pakollinen.

Yksittäiset hankkeet ovat ohjelman suurin voimavara, kun halutaan näkyvyyttä ja saada aikaan ohjelmaan kohdistuvaa mielenkiintoa. Hankkeet antavat näkyvyyttä ohjelmalle ja sen tuloksille. Monissa hankkeissa ratkaistaan konkreettisia haasteita, joten niistä saattaa olla mahdollista kertoa selkeästi. Esimerkiksi toukokuussa 2018 järjestetyllä Eurooppa-viikolla useita hankkeita esiteltiin osana "Minun Eurooppani" -tiedotuskampanjaa. Tietyissä hankkeissa Eurooppa-viikolla järjestettiin avoimien ovien päiviä sen osoittamiseksi, että EU on lähellä. Muita mediassa huomiota saaneita hankkeita ovat esimerkiksi *Wax*, joka sai elokuussa 2018 näkyvyyttä Ruotsin valtakunnallisissa uutisissa. Lisäksi *VAE-*, *Felles Fjällräv*

Nord- ja *Rampen*-hankkeet sekä molemmat *Tornionjokilaakson kesäsiika*-hankkeet on esitelty mediassa useissa yhteyksissä.

11. LISÄTIEDOT, JOTKA VOIDAAN LISÄTÄ YHTEISTYÖOHJELMAN SISÄLLÖN JA TAVOITTEIDEN MUKAAN

11.1 Edistyminen, joka on saavutettu pantaessa täytäntöön aluekehitykseen sovellettua yhdennettyä lähestymistapaa, joka kattaa kaupunkialueiden kestävä kehityksen sekä paikallisyhteisöjen omat kehittämishankkeet yhteistyöohjelman puitteissa

Ohjelman alueilla kohdataan useita haasteita, kuten maantieteellinen laajuus, pitkät etäisyydet, kylmä ilmasto, harva asutus, demografinen kehitys ja ympäristö. Lisäksi ohjelma-alueella on merkittäviä luonnonvaroja, kuten metsiä, mineraaleja ja energiavaroja. Alueen elinkeinoelämä on jo pitkään tunnettu raaka-ainepohjaisista elinkeinoista, kuten suurteollisuus- ja prosessiyritykset, jotka toimivat esimerkiksi metsä-, kaivos- ja terästeollisuudessa sekä energiantuotannossa. Niiden alihankkijoina toimii pieniä ja keskisuuria yrityksiä. Tämä rakenne on kuitenkin muuttumassa. Yhä useampia palveluyrityksiä perustetaan peruselinkeinojen ulkopuolelle varsinkin elämyksiä tarjoamaan.

Kun vahvuuksia hyödynnetään maiden rajojen yli, voidaan tuottaa alueellista lisäarvoa, jota ei muutoin saataisi aikaan. *C3TS* on tutkimushanke, jossa hyödynnetään alueen yhteisiä voimavaroja ja vahvistetaan innovointiyhteistyötä kriittisen massan kasvattamiseksi kaikissa osallistuvissa maissa. Tämä hanke laajentaa osaamista valmistaa metallikomponentteja 3D-tulostamalla. Hankkeen tavoitteena on vahvistaa alueen pienten ja keskisuurten konepajayritysten kansainvälistä kilpailukykyä esittelemällä metallien 3D-tulostusta uutena valmistusteknologiana.

WAX -hankkeessa puolukoista ja mustikoista otetaan talteen marjavahaa. Tätä arktisen alueen luonnonvaraa ei nykyään hyödynnetä. Nykyään luonnonvaha heitetään pois, mutta kun se otetaan talteen marjateollisuuden sivuvirroista, voidaan kehittää uusia liiketoimintamahdollisuuksia ja kaupallistaa uudenlaisia tuotteita. Hankkeessa hyödynnetään Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa toimivien hankekumppanien osaamisalueita, kuten kasvibiologia, genetiikka, marjateollisuus, biokomposiittiteknologia, kemiallinen ja fysikaalinen analysoiminen ja prosessit.

Lisäksi meneillään on useita hankkeita, joissa hyödynnetään perinteisesti haitoiksi miellettyjä asioita, kuten laajoja harvaan asuttuja alueita ja kylmää ilmastoa. Näissä hankkeissa ne nähdään ainutlaatuisina ja myönteisinä. Monissa Yrittäjyys-toimintalinjan hankkeissa aluetta kehitetään houkuttelevaksi kohteeksi

kansainvälisiä matkailijoita varten. *Arctic Image-* ja *Visit Arctic Europe I- ja II-* hankkeissa tavoitteena on kasvattaa alueen näkyvyyttä yhteisen matkailumarkkinoinnin avulla. Pohjolasta halutaan tehdä kilpailukykyinen ja laadukas arktinen matkailukohde, joka tunnetaan kansainvälisesti.

Yhteiset haasteet voidaan muuttaa yhteisiksi ratkaisuisiksi, kun toiminta ylittää rajat. Niistä esimerkkejä ovat ilmastohaasteet, ilmansaasteet, merien likaantuminen ja ekologiset muutokset sen vuoksi, että lämpötilanmuutokset eivät tunne rajoja. Kun käytetään yhteisiä menetelmiä, resurssit voidaan keskittää ja niitä voidaan käyttää tehokkaammin, jotta myönteisiä tuloksia saavutetaan nopeammin. *Felles Fjällräv Nord-* ja *Tana River* -hankeissa keskitytään ympäristö- ja ilmastohaasteisiin. *Felles Fjällräv Nord* -hankkeen tavoitteena on saada aikaan edellytyksiä kustannustehokkaammalle naalin suojelutyölle, jotta tämän eläinlajin elinehtoja parannetaan. *Tana River* -hankkeessa pyritään poistamaan kalojen vaellusta haittaavat esteet, jotta niiden elinympäristöä parannetaan sekä kehitetään yhteinen Tenojoen ekologisen tilan ja veden laadun valvontaohjelma. Tässä hankkeessa edistetään joen ekologisen tilan parantamista EU:n vesidirektiivin tavoitteiden mukaisesti.

11.2 Edistyminen, joka on saavutettu pantaessa täytäntöön toimia, joilla parannetaan viranomaisten ja tuensaajien valmiuksia hallinnoida ja käyttää EAKR:a

Ei ajankohtaista

11.3 Vaikutus makroalue- ja merialuestrategioihin (tapauksen mukaan)

Pohjoinen-ohjelma kattaa EU:n Itämeren alueen strategian pohjoisimman alueen ja EU:n merialuestrategian. EU:n Itämeren alueen strategian tarkoituksena on vastata Itämeren alueen maiden edessä oleviin yhteisiin haasteisiin. Pohjoinen-ohjelman vuosien 2014–2020 kokonaisvaltaisena tavoitteena on vahvistaa ohjelma-alueen kilpailukykyä ja vetovoimaisuutta. Tavoitteen saavuttamiseksi alueen kehityksen on tapahduttava taloudellisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestäväällä tavalla.

Ohjelman painopiste on kestävässä taloudellisessa ja innovatiivisessa kehityksessä ja arktisen ympäristön suojelussa. Ohjelma on myös valinnut sosiaalisen kehityksen sekä saamelaisten elinolosuhteiden ja elinkeinojen kehittämisen. Se vastaa täysin EU:n arktisen alueen politiikkaa. Eräs Pohjoinen-ohjelman tavoitteista on vahvistaa arktiseen ulottuvuuteen suuntautuvaa ympäristöalan osaamista ja tietoja.

Pohjoinen-ohjelma liittyy selkeästi EU:n Itämeren alueen strategiaan ja edesauttaa sen toteutumista useiden valittujen panosten avulla. Tukea on myönnetty esimerkiksi useille hankkeille, jotka auttavat strategian ”Pelastakaa

meriympäristö” -osavoitteen toteuttamista. Esimerkiksi Perämeri on ainutlaatuinen, mutta meriympäristö tunnetaan vain puutteellisesti. *SEAmBOTH*-hankkeessa laaditaan uusia rajat ylittäviä karttoja, joista lajien levinneisyys ja elinolosuhteet, niihin liittyvät luontoarvot sekä inventoimis-, kartoittamis-, työmenetelmä- ja hallintaohjeet käyvät ilmi. Hankeen avulla saatavaa osaamista ja suunnittelun pohjana käytettäviä tietoja tarvitaan useissa kansallisissa ja kansainvälisissä merenpohjaan liittyvissä toimenpiteissä esimerkiksi EU-direktiivien vaatimusten mukaisesti.

Toisena esimerkkinä mainittakoon *Kustmynnade vattendrag i Bottenviken* -hanke. Se liittyy Itämeren strategian osavoitteeseen, jonka mukaan Itämeren tulee olla puhdasvetinen sekä biologisesti monimuotoinen. Hankkeessa kehitetään toimenpiteitä, joiden avulla ympäristömyrkkujen kulkeutuminen vesistöjen kautta Pohjanlahteen vähenee. Vesistöjen ekosysteemejä on kohennettava, koska ne vaikuttavat Pohjanlahteen ja sen kalakantoihin. Tällöin parannetaan Itämeren tilaa ja vahvistetaan sen biologista monimuotoisuutta.

Ohjelman avulla aluetta halutaan yhdistää ja saada aikaan hyvinvointia esimerkiksi vahvistamalla sen kilpailukykyä ja mahdollisuuksia luoda uusia tuotteita ja palveluita tutkimuksen ja innovoinnin avulla. Tämä myötävaikuttaa strategian ”Alueen globaalien kilpailukykyyn parantaminen” -osavoitteen täyttymiseen. Toimintalinjalla 1 on meneillään useita tutkimuslaitosten välisiä vaihto-ohjelmia. Niitä toteutetaan ohjelma-alueella ja sen ulkopuolella. Esimerkiksi *NorFaST-HT*-hankkeessa toimialan pohjoismainen tutkimus kootaan yhteen ja saadaan aikaan teollisuudessa tarvittava tutkimusympäristö teräksen jalostamiseksi eri vaiheissa lyhyiden lämpökäsittelyiden avulla. Vaiheet ulottuvat valamisesta ja valssaamisesta lämpökäsittelyyn ja valmiiseen tuotteeseen.

Toinen esimerkki siitä, miten Interreg Pohjoinen edesauttaa Itämeren strategian osavoitteiden täyttymistä on esimerkiksi Pohjoinen-ohjelman 4. toimintalinja Yhteiset työmarkkinat. Tällä alueella edistetään yhteisten sisämarkkinoiden muodostumista saamalla työvoiman tarjonta ja yritysten kysyntä vastaamaan toisiaan paremmin, parantamalla työllisyyttä ja saamaan työvoima liikkumaan rajojen yli.

DEL C

**RAPPORTER SOM LÄMNAS IN 2019 SAMT SLUTLIG
GENOMFÖRANDERAPPORT (artikel 50.5 i förordning (EU) nr 1303/2013)****12. SMART OCH HÅLLBAR TILLVÄXT FÖR ALLA**

Uppgifter om och bedömning av hur programmet bidragit till att uppnå målen i unionens strategi för smart och hållbar tillväxt för alla.

Eurooppa 2020 -strategia on EU:n yhteinen kasvu- ja työllisyysstrategia. Siihen sisältyy kolme yleistä prioriteettia: älykäs kasvu, kestävä kasvu ja osallistava kasvu. Tärkeä osa Eurooppa 2020 -strategiaa ovat EU:n määrälliset tavoitteet seuraavilla viidellä osa-alueella: työllisyys, sosiaalinen osallisuus, koulutus, tutkimus ja kehitys sekä ilmasto ja energia. Eurooppa-neuvosto vahvisti tavoitteet keväällä 2010, ja ne on määrä saavuttaa vuoteen 2020 mennessä. Eurooppa 2020 -strategian tavoitteiden tukena on myös seitsemän lippulaivahanketta EU:n tasolla ja EU:n jäsenvaltioissa: Innovaatiounioni, Nuoret liikkeellä, Euroopan digitaalistrategia, Resurssitehokas Eurooppa, Globalisaation aikakauden teollisuuspolitiikka, Uuden osaamisen ja työllisyyden ohjelma sekä Köyhyyden torjunnan eurooppalainen foorumi. Jäsenvaltiot ovat hyväksyneet tätä varten kansallisia tavoitteita kullakin osa-alueella. Eurooppa 2020 -strategian puitteissa asetetut tavoitteet ovat siten perustana koheesiopolitiikalle, johon muun muassa Pohjoinen-ohjelma kuuluu.

Pohjoinen-ohjelman tärkeänä tehtävänä on kytkeä Eurooppa 2020 -strategia kansallisiin suunnitelmiin ja Pohjois-Ruotsin, -Suomen ja -Norjan alueellisiin ja paikallisiin kehityssuunnitelmiin. Pohjoinen-ohjelman temaattisten tavoitteiden sisältö vastaa sen vuoksi hyvin Eurooppa 2020 -strategian älykästä, kestävästä ja osallistavaa kasvua koskevia tavoitteita.

Ohjelman keskiössä on osaamiseen, innovointiin ja elinkeinoelämän kehitykseen perustuva taloudellinen kasvu ympäristössä, joka on vihreämpi ja resurssitehokkaampi ja joka edistää työllisyyden kasvua sekä parempaa sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta. Kontigo AB:n arviointitoimeksiantoon vuonna 2018 kuului arvion tekeminen siitä, miten ohjelma edistää Eurooppa 2020 -strategian tavoitteiden ja prioriteettien toteutumista. Arvioijat päättelivät muun muassa, että kaikkien toimintalinjojen hankkeet edistävät ohjelman erityistavoitteiden saavuttamista ja että ohjelma edistää siten myös Eurooppa 2020 -strategian tavoitteiden toteutumista ohjelman temaattisten tavoitteiden logiikan mukaisesti.

Älykäs kasvu:

Kun tutkitaan tarkemmin, miten ohjelma edistää unionin strategian tavoitteiden saavuttamista, voidaan todeta muun muassa, että esimerkiksi toimintalinjaan 1 ”Tutkimus ja innovointi” kuuluu useita hankkeita, joilla pyritään edistämään investointeja tutkimukseen ja kehitykseen strategian yleistavoitteiden mukaisesti. Toimintalinjalla on kaksi erityistavoitetta: vahvistaa yritysten kykyä kaupallistaa innovaatioita alueen painopistealoilla sekä vahvistaa alueen innovaatiojärjestelmän toimijoiden kykyä toimia eurooppalaisilla tutkimusareenoilla. Molemmat kytkeytyvät EU:n tutkimusta ja innovointia koskevaan strategiseen tavoitteeseen, jonka mukaan unionin toimijoiden on lisättävä investointeja tutkimukseen ja innovointiin ja ennen kaikkea pystyttävä paremmin kaupallistamaan tutkimuksen tuottamia tuloksia.

Pohjoinen-ohjelma on onnistunut toimintalinjalla 1 melko hyvin saamaan mukaan sekä julkisen sektorin että elinkeinoelämän ja yhdistämään näin julkiset ja yksityiset investoinnit tutkimukseen ja kehitykseen. Elinkeinoelämän mukanaolo tutkimushankkeissa parantaa tutkimustulosten mahdollisuuksia tulla hyödynnetyksi markkinoiden tarpeiden ratkaisemisessa. Jos tutkimuksella on kysyntää elinkeinoelämässä, on myös todennäköisempää, että tutkimustuloksia käytetään myöhemminkin ja niiden avulla pystytään lisäämään laadukkaita työpaikkoja ja edistämään ajan mittaan myös talouskasvua Euroopassa.

Alueella on paljon perusteollisuutta: niin kaivos- ja mineraaliteollisuutta kuin öljy- ja kaasu- sekä puu- ja metsäteollisuutta. Useissa ohjelma-alueen yliopistoissa ja tutkimusorganisaatioissa tehdään myös menestyksestä tutkimusta näillä aloilla. Siksi on luonnollista, että monet ohjelmasta rahoitetut hankkeet kytkeytyvät yhteen tai useampaan näistä aloista. Esimerkiksi *NorFaST-HT*-hankkeen tavoitteena on päivittää terästeollisuuden lämpökäsittelyteknologia perinteisestä uuni- ja liekkikuunnuksesta hyötysuhteeltaan ja ominaisuuksiltaan parempiin teknologioihin, kuten induktio- ja vastuskuunnukseen. Uusien menetelmien on tarkoitus mahdollistaa kovempien teräslaatuojen valmistus aiempaa kustannustehokkaammilla ja ympäristöystävällisemmällä prosesseilla. Tällaisen tutkimushankkeen tavoitteena ei ole pelkästään EU:n talouden edistäminen lisäämällä osaamista ja innovointia, vaan tavoitteena on myös parantaa unionin kilpailukykyä suhteessa tärkeimpiin kauppakumppaneihimme eri puolilla maailmaa sekä saavuttaa johtoasema ympäristöä säästävissä tekniikassa ja vihreissä ratkaisuissa. EU on asettanut tiukat ilmastotavoitteet, joten muun muassa kasvihuonekaasujen päästöjä on vähennettävä jyrkästi tulevan vuosikymmenen aikana. Resurssitehokkuuden parantaminen voisi vähentää päästöjä olennaisesti ja lisätä silti talouskasvua.

Ohjelma-alueen maantieteellinen sijainti ja pitkät etäisyydet ovat haaste, mutta niillä ei ole pelkästään kielteistä vaikutusta alueen eri tutkimus- ja teknologiakeskusten yhteistyömahdollisuuksiin. Tietotekniikan ansiosta pitkät

etäisyydet voivat menettää merkityksensä alueella, ja tekniikkaa voidaan käyttää niin, että entistä laajemmalla alueella päästään osalliseksi tutkimustoimijoiden tietämyksen kehityksestä. Alueen haasteet voivat toimia myös testausalustana erilaisille ratkaisuille digitaalista yhteiskuntaa kehitettäessä. Esimerkiksi sähköisiä terveyspalveluja, pitkät etäisyydet kattavia nopeita internet-yhteyksiä sekä tavaroiden ja palvelujen verkkojakelua voidaan kehittää edelleen. Niillä on merkitystä alueen kehityksen kannalta, mutta ne voidaan tuoda myös EU:n tasolle. EU toteaa Eurooppa 2020 -strategiassa, että EU:n jäsenvaltioiden ja yritysten on parannettava valmiuksiaan digitaalisessa yhteiskunnassa.

Pohjoinen-ohjelma edistää Euroopan digitaali-strategian kehitystä. Ohjelmasta rahoitetaan hankkeita, joiden tavoitteena on kehittää digitaalista yhteiskuntaa EU:ssa, esimerkiksi *AMCA*- ja *CYNIC*-hankkeita. *AMCA*-hankkeessa ratkaistavana haasteena on se, että tietoliikennekapasiteetti/kattavuus on arktisilla alueilla heikompi kuin muissa kehittyneissä maissa. Hankkeen tarkoituksena on selvittää ensin arktisen alueen viestintä- ja verkko-ongelmien puutteet. Kun puutteet ja keinot niiden korjaamiseen on määritetty, laaditaan arktisen alueen tiedonsiirron toteuttamista koskeva etenemissuunnitelma. Toimintalinjaan 2 ”Yrittäjyys” kuuluvan *CYNIC*-hankkeen päätavoitteena on edistää alueen digitaalisen palveluelinkeinon kehitystä tarjoamalla rajat ylittävä testauksen ja oppimisen kehitysympäristö. Sen tuloksena on määrääntyä digitalisaatioon ja digitaalisiin palveluihin soveltuvia liiketoimintamalleja.

Kestävä kasvu:

Resurssitehokkaampi ja vihreämpi EU edellyttää muun muassa tutkimuksessa saavutettujen teknisten edistysaskeleiden hyödyntämistä. Ohjelmasta rahoitettuja hankkeita, jotka tukevat EU:n pyrkimystä niin osaamiseen ja innovointiin perustuvan talouden kehittämiseen kuin vihreämmän ja kilpailukykyisemmän talouden edistämiseen, ovat esimerkiksi *NYEP (Ny teknik för energieffektiv partikelavskiljning från rökgaser)* ja *WAX*. *NYEP*-hankkeessa on kiinnitetty huomiota siihen, että alueella on paljon biopolttoaineella toimivia tulisijoja, joissa suunniteltua tekniikkaa voidaan mahdollisesti käyttää. Pienten ja keskisuurten polttolaitteistojen tehokkaalle savukaasujen puhdistukselle ei nykyään ole kovinkaan laajaa kaupallista käyttöä. Alueella on kuitenkin konepajateollisuutta, josta saattaa löytyä kiinnostusta savukaasujen puhdistukseen tarkoitetun kaupallisen tuotteen valmistamiseen. Kehittämällä ja levittämällä yhdessä tietoa edullisemmasta savukaasujen puhdistusjärjestelmästä voidaan saada myös alueen kunnat kiinnostumaan tekniikasta. Hiukkaspäästöjen pieneminen ja kuljetusten väheneminen vähentävät lisäksi ympäristövaikutuksia.

WAX-hankkeen tavoitteena on kehittää menetelmiä puolukan ja mustikan luonnonvahan talteen ottamiseksi teollisuuden sivuvirroista, jotka nykyään heitetään pois. Luonnonvahan talteenotto tarjoaa mahdollisuuksia uuden liiketoiminnan kehittämiseen ja uusien tuotteiden kaupallistamiseen. Jos vahaa

voidaan ottaa talteen taloudellisesti kannattavalla tavalla ja valmistaa teollisuuden sivuvirroista, tätä arktista luonnonvaraa voitaisiin ehkä hyödyntää tehokkaammin kuin nykyään talteen otettavaa vuosittaista marjasatoa.

CINEMA on kolmas esimerkiksi toimintalinjaan 2 ”Yrittäjyys” kuuluvasta hankkeesta, joka edistää kestävästä kasvusta sekä resurssitehokkaampaa ja kilpailukykyisempää taloutta koskevan tavoitteen saavuttamista. Hankkeen tavoitteena on vahvistaa alueen elinkeinoelämää ja lisätä alueen pk-yritysten rajat ylittävää kauppaa, vientiä ja kansainvälistymistä kiertotalouden tarjoamien uusien liiketoimintamahdollisuuksien avulla. Raskaassa teollisuudessa halutaan siirtyä ”tuota, käytä, heitä pois” -mallista kiertotalouteen, jossa materiaaleja ja komponentteja valmistetaan uudelleen additiivisilla menetelmillä. Hankkeen avulla kehitettäviä uudelleenvalmistusprosesseja, palveluja ja tuotteita voidaan käyttää yritysten tuotannossa, ja se auttaa vähentämään energian ja raaka-aineiden kulutusta tuotannossa.

Kestävä kasvu merkitsee muutakin kuin talouskasvua ja resurssitehokkuuden lisäämistä. Ilmastonmuutoksen torjunta ja ekosysteemien kestävyden parantaminen on välttämätöntä usealla eri tasolla. Toimintalinjaan 3 ”Kulttuuri ja ympäristö” kuuluu useita hankkeita, joiden avulla ehkäistään kielteisiä ympäristövaikutuksia ja lisätään luonnon monimuotoisuutta. Muun muassa hankkeiden *Kustmynnande Vattendrag i Bottenviken* ja *SEAmBOTH* tarkoituksena on analysoida ja parantaa Itämeren alueen ja Perämeren veden laatua. *Kustmynnande Vattendrag i Bottenviken* -hankkeen päätavoitteena on kehittää menetelmiä, jotka vähentävät ympäristömyrkköjen kulkeutumista vesistöistä Itämereen. *SEAmBOTH*-hankkeen tavoitteena on puolestaan edistää Perämeren biologisen monimuotoisuuden, elinympäristöjen ja ekosysteemien sekä monimuotoisuuden tarjoamien ekosysteemipalvelujen säilymistä.

Osallistava kasvu:

Yksi EU:n Eurooppa 2020 -strategiassa määrittämistä haasteista on se, että EU:n työllisyysaste on alhaisempi kuin esimerkiksi Yhdysvaltojen ja Japanin. Unionin strategian tavoitteena onkin nostaa 20–64-vuotiaiden työllisyysastetta muun muassa lisäämällä naisten ja vanhempien työntekijöiden osallistumista sekä integroimalla maahanmuuttajat paremmin työvoimaan. Toinen haaste on EU:n mukaan se, että aivan liian moni nuori keskeyttää koulunkäynnin. Strategian tavoitteena on sen vuoksi pienentää koulunkäynnin keskeyttäneiden osuutta. Samalla halutaan kasvattaa korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuutta. Nämä tavoitteet liittyvät läheisesti toisiinsa: esimerkiksi parempi koulutustaso parantaa työllistettävyyttä, ja työllisyysasteen paraneminen auttaa vähentämään syrjäytymistä.

Nuoret ovat tärkeä työvoimareservi, ja heitä, kuten myös ulkomailla syntyneitä, pyritään käyttämään enemmän ohjelma-alueella. EU:ssa neljänneksellä kaikista

oppilaista on heikko lukutaito, ja joka seitsemäs nuori keskeyttää koulunkäynnin. Sen vuoksi on tärkeää toteuttaa toimia työvoiman tarpeen sekä nuorten ja ulkomailla syntyneiden muodostaman työvoimareservin kohtaamiseksi. Tärkeää on myös panostaa NEET-nuoriin (eli alle 20-vuotiaisiin koulupudokkaisiin, jotka keskeyttävät valtakunnallisen lukio-ohjelman) sekä peruskoulun tai lukion päättäneisiin nuoriin, jotka eivät jatka opiskelua eivätkä ole myöskään työmarkkinoilla. Nämä nuoret tarvitsevat esimerkiksi harjoittelupaikkoja ja heille suunnattuja toimenpiteitä, jotta heidän osaamisensa vastaisi työmarkkinoiden tarpeita.

Myös yliopistotutkinnoissa EU on jäljessä Yhdysvaltoja ja Japania: EU:ssa alle kolmanneksella 25–34-vuotiaista on yliopistotutkinto, kun taas Yhdysvalloissa tutkinto on samassa ikäryhmässä 40 prosentilla ja Japanissa yli 50 prosentilla.

Rajat ylittävää lisäarvoa voi tuoda kokemusten vaihto, jonka tavoitteena on oppia toisiltaan, kehittyä sekä havaita ja luoda uusia työllisyysmahdollisuuksia yhdessä. Tämä pätee niin ulkomailla syntyneisiin kuin muihin työmarkkinoiden ja koulutusjärjestelmien ulkopuolella oleviin.

Pohjoinen-ohjelman toimintalinjaan 4 ”Yhteiset työmarkkinat” kuuluu useita hankkeita, jotka edistävät rajat ylittävää liikkuvuutta työmarkkinoilla. Esimerkiksi *Rampen/Ramppi*-hankkeen tarkoituksena on auttaa nuoria pääsemään työmarkkinoille tai aloittamaan opiskelun. Hanke on rajakaupunkien Haaparannan ja Tornion yhteinen. *Rampen/Ramppi*-hankkeen tavoitteena on löytää asianomaisten organisaatioiden välisiä yhteistoimintamuotoja, joilla voidaan vähentää ilman työtä tai pätevää koulutusta olevien nuorten määrää alueella. Hankkeessa järjestetään yhteisiä työpajoja, jotka tarjoavat nuorille työttömille tietoa, inspiraatiota ja valmennusta. Tarkoituksena on näin hankkia heille välineitä ja kontaktiverkosto, jotka auttavat heitä pääsemään työmarkkinoille ja/tai opiskelemaan rajan molemmin puolin. *NORPÅ* on toinen hanke, jolla pyrittiin lisäämään työllisyyttä ja tukemaan työvoiman liikkuvuutta Pohjoiskalotin alueella. *NORPÅ*-hankkeen tavoitteena oli kehittää parempi ja yksinkertaisempi järjestelmä, joka helpottaa pätevän työvoiman liikkuvuutta Pohjoiskalotin alueella. Hankkeessa selvitettiin muun muassa nykyisiä pätevyyskriteereitä ja säännöstöjä sekä sitä, miten ammattipätevyyskriteereitä ja -koulutuksia voidaan kelpuuttaa ja yhdenmukaistaa maiden välillä.

13. PROBLEM SOM PÅVERKAR PROGRAMMETS RESULTAT OCH ÅTGÄRDER SOM VIDTAGITS – RESULTATRAM (artikel 50.2 i förordning (EU) nr 1303/2013)

Om bedömningen av de framsteg som gjorts när det gäller de delmål och mål som fastställs i resultatramen visar att vissa av dem inte har uppnåtts ska medlemsstaterna ange de bakomliggande orsakerna till detta i rapporten för 2019 (för delmål) och i den slutliga genomföranderapporten (för mål).

Kaikki vuoden 2018 tuloskehukseen sisältyvien indikaattoreiden välitavoitteet saavutettiin vuoden aikana. Kuten tuloskehyksessä asetetut välitavoitteet ja tavoitteet esittelevästä taulukosta 3 käy ilmi, ainoa indikaattori, jossa välitavoitteita ei ollut saavutettu jo vuoden 2017 lopussa, oli varojen maksutasoa koskeva indikaattori toimintalinjalla 4 ”Yhteiset työmarkkinat”. Tämä taloudellinen indikaattori saavutettiin 4. toimintalinjalla kuitenkin vuoden 2018 aikana.

Tuloskehukseen sisältyvien taloudellisten indikaattoreiden osalta ohjelman vuoden 2018 välitavoitteiden täyttymisprosentti oli 125–326 prosenttia. Muissakin indikaattoreissa ohjelma täytti hyvin välitavoitteensa ja joissain tapauksissa myös lopulliset tavoitteensa.

Koska kaikki ohjelman alussa asetetut välitavoitteet on nyt saavutettu, on tarpeen katsoa eteenpäin ja pyrkiä täyttämään myös ohjelmassa asetetut lopulliset tavoitteet. Tuloskehukseen sisältyvien indikaattoreiden vuoden 2023 tavoitearvot päivitettiin ohjelman muutoksen yhteydessä. Taloudellisten indikaattoreiden tavoitteita nostettiin uuden budjetin mukaisesti. Useiden muiden indikaattoreiden lopullisia tavoitteita nostettiin olennaisesti vastaavaa budjetin lisäystä enemmän. Esimerkiksi yritysten osallistumista tutkimushankkeisiin koskeva toimintalinjan 1 tavoite nousi aiemmasta 50 yrityksen lopullisesta tavoitteesta nykyiseen 200 yrityksen lopulliseen tavoitteeseen. Myös rajat ylittäviin liikkuvuusaloitteisiin osallistuvien määrää koskeva tavoite yli kolminkertaistui 400 henkilöstä nykyiseen 1 300 henkilöön. Tavoitteiden nostaminen johtuu osittain ohjelmaan lisätyistä varoista, mutta myös siitä, että useat tavoitteet asetettiin todennäköisesti aivan liian varovasti ohjelmaa laadittaessa.

Ohjelman taloudellisten indikaattoreiden lopullisten tavoitteiden täyttymiseen on vielä matkaa. Taloudellisten indikaattoreiden lopullisten tavoitteiden täyttymisprosentti on nyt 14–29,6 prosenttia. Toimintalinjan 4 tulos on alhaisin, ja toimintalinja 1 on päässyt pisimmälle. Indikaattoreiden tulokset näkyvät luonnollisesti hankepäätösten määrässä sekä siinä, kuinka suuri osa budjetista on merkitty kullakin toimintalinjalla. Sen vuoksi ei ole yllättävää, että toimintalinjalla 4, jossa budjetista on merkitty vähemmän kuin muilla toimintalinjoilla, on myös vähemmän ilmoitettuja menoja. Toimintalinjalla 1, jossa oli ohjelmakauden alussa

suuria vaatimuksia ja jossa monta hanketta hyväksyttiin ensimmäisten hakukierrosten jälkeen, on siten myös päästy pidemmälle ohjelman tavoitteiden toteutumisessa.

Ohjelmalla arvioidaan olevan hyvät edellytykset täyttää tuloskehysten lopulliset tavoitteet myös tuloskehysten sisältyvien muiden indikaattoreiden osalta. Ohjelman lopullisten tavoitteiden täyttymisprosentti on pienimmillään 17,7 ja suurimmillaan 112,5 prosenttia. Kahdessa indikaattorissa oli vuoden 2018 päättyessä jo saavutettu ohjelman lopulliset tavoitteet. Muun muassa toimintalinjalla 2 on nyt saavutettu tavoitteeksi asetettu 200 yrityksen osallistuminen rajat ylittäviin markkinointitoimiin. Samoin on saavutettu tavoitteeksi asetettu 9 000 henkilön osallistuminen alueen kulttuuriperintöä korostaviin toimiin, sillä 31.12.2018 tällaisiin toimiin osallistuneita oli kaiken kaikkiaan 9 015. Kauimpana lopullisesta tavoitteesta ollaan indikaattorissa, joka koskee suojelutason parantamiseksi tukea saanutta elinympäristöjen pinta-alaa. Indikaattorissa on nyt täyttynyt 17,7 prosenttia ohjelman lopullisesta tavoitteesta, mutta tällä osa-alueella on meneillään vielä useita hankkeita, joten toivoa on, että tässäkin indikaattorissa lopulliset tavoitteet saavutetaan.

YLEISÖLLE TARKOITETTU TIIVISTELMÄ

Hallintoviranomainen myönsi vuonna 2018 tukea 17 hankkeelle, ja kaiken kaikkiaan koko ohjelmakaudella on tähän mennessä myönnetty tukea 66 hankkeelle. Ohjelmassa on 31.12.2018 mennessä päätetty yhteensä 35 087 630 eurosta EAKR-varoja (55 prosenttia) ja 6 598 247 eurosta Norjan IR-varoja (84 prosenttia). Kiinnostaviin hankkeisiin on siis edelleen haettavana noin 25 miljoonaa euroa EU-varoja ja 1,45 miljoonaa euroa Norjan IR-varoja. Hallintoviranomainen päätti vuonna 2018 yhteensä noin 7,87 miljoonan euron maksuista. Tuensaajille on nyt maksettu yhteensä noin 15,4 miljoonaa euroa ohjelmakauden aikana. Maksut vastaavat noin 45:tä prosenttia hankkeille tähän mennessä myönnettyistä varoista ja noin 26:ta prosenttia ohjelman koko budjetista.

Vuoden aikana tehtiin aloite ohjelman muuttamista koskevan pyynnön jättämisestä Euroopan komissiolle. Muuttamispyyntö koski EAKR-varojen uudelleen kohdentamista Karelia CBC -ohjelmasta (Suomi) ja Kolarctic CBC -ohjelmasta (Suomi ja Ruotsi) Interreg Pohjoinen -ohjelmaan. Ohjelman muutos merkitsee sitä, että Pohjoinen-ohjelmaan on lisätty 18,46 miljoonaa euroa EAKR-varoja ja sen budjetissa on nyt noin 60,41 miljoonaa euroa EAKR-varoja. Ohjelman nykyinen kokonaisbudjetti on 94,62 miljoonaa euroa, kun lasketaan mukaan EU-maiden kansallinen vastinrahoitus. Yhdessä Norjan rahoituksen kanssa ohjelman kokonaisbudjetti on noin 111,94 miljoonaa euroa.

Toimintalinjalla 1 ”Tutkimus ja innovointi” on tähän mennessä hyväksytty yhteensä 22 hanketta, joista kaksi on esiselvityksiä. Meneillään on 19 hanketta, ja kolme hanketta on päätynyt 31.12.2018 mennessä. Vuoden 2018 loppuun mennessä toimintalinjan budjetoiduista EAKR-varoista oli varattu 10,76 miljoonaa euroa (57 prosenttia) ja Norjan IR-varoista 2,04 miljoonaa euroa (82 prosenttia). Hyväksytyistä hankkeista 13:n tavoitteena on parantaa pienten ja keskisuurten yritysten kykyä kaupallistaa kehitettyjä tuotteita ja palveluja. Ohjelman eri tutkimushankkeisiin on tähän mennessä osallistunut yhteensä 115 yritystä. Lisäksi hankkeiden tuloksena yhteensä 178 toimijaa on tähän mennessä osallistunut erilaisiin uusiin tuotteisiin, palveluihin tai menetelmiin johtaviin toimiin. Erään vuoden aikana hyväksytyn hankkeen tarkoituksena on kehittää pienten ja keskisuurten polttolaitteistojen savukaasujen energiatehokasta puhdistusta. Eräässä toisessa hankkeessa pyritään kehittämään teollisuuden ja voimalaitosten sivuvirtoihin perustuva uusi betoniratkaisu, joka soveltuu talvibetonointiin, mahdollistaa betonin valamisen alhaisissa lämpötiloissa ja kestää pitkiä kuljetusmatkoja.

Jo aiemmin on käynnistynyt hankkeita, jotka liittyvät muun muassa puuteollisuuteen, biopohjaisiin komposiittimateriaaleihin, metallien 3D-

tulostukseen sekä vanadiinin talteenottotekniikoiden kehittämiseen kaivosjätteitä varten.

Eräissä muissa hankkeissa tavoitteena on vahvistaa innovaatiojärjestelmän toimijoiden kykyä toimia eurooppalaisilla tutkimusareenoilla alueen painopistealoilla. Hankkeissa selvitetään muun muassa, miten arktisten alueiden tietoliikennekapasiteettia/kattavuutta voitaisiin parantaa sekä miten terästeollisuudessa voidaan vähentää energiankulutusta ja fossiilipäästöjä sekä saada aikaan kustannustehokkaampia ja ympäristöystävällisempiä prosesseja.

Toimintalinjalla 2 ”Yrittäjyys” on hyväksytty yhteensä 14 hanketta, joista neljä on esiselvityksiä. Meneillään on kahdeksan hanketta, ja kolme esiselvityshanketta on päättynyt 31.12.2018 mennessä. Vuoden 2018 loppuun mennessä toimintalinjan budjetoiduista EAKR-varoista oli varattu 9,27 miljoonaa euroa (56 prosenttia) ja Norjan IR-varoista 2,2 miljoonaa euroa (82 prosenttia).

Erään vuoden aikana hyväksytyin hankkeen, *CYNIC*, erityistavoitteena on lisätä rajat ylittäviä liiketoimintamalleja hyödyntävien pk-yritysten määrää. Hankkeessa pyritään edistämään alueen digitaalisen palvelulinkeidon kehitystä tarjoamalla rajat ylittävä testauksen ja oppimisen kehitysympäristö. Hankkeen avulla pk-yritykset saavat käyttöönsä tietoturvallisuuden liittyvän fyysisen ja virtuaalisen kokeilu- ja oppimisympäristön. Kahden muun vuoden aikana hyväksytyin hankkeen tavoitteena on lisätä alueen pk-yritysten vientiä. Toinen niistä on jatkoa vuoden aikana päättyneelle onnistuneelle *VAE*-hankkeelle. *VAE II* -hanke on edeltäjänsä tavoin suuntautunut matkailualalle, ja sen tavoitteena on lisätä alueen näkyvyyttä matkailu- ja käyntikohteena sekä kehittää ympärivuotista matkailua alueella. Toisen hankkeen tavoitteena on auttaa alueen pk-yrityksiä kehittämään uusia liiketoimintamahdollisuuksia hyödyntämällä kiertotaloutta, esimerkiksi prosesseja, joissa materiaaleja ja komponentteja valmistetaan uudelleen additiivisilla menetelmillä. Toimintalinjalla on hyväksytty aiemmin hankkeita, jotka liittyvät muun muassa luovien alojen yhteistyöhön, matkailualaan, prosessiteollisuudessa toimiviin pk-yrityksiin sekä elintarvikealan yrityksiin.

Myös toimintalinjalla 2 ohjelma on onnistunut saamaan yrityksiä mukaan hankeaktiiviteetteihin. Rajat ylittäviin markkinointitoimiin osallistuvien yritysten määrä on sitä koskevan indikaattorin mukaan kasvanut vuoden aikana yhteensä 225:een, kun ohjelman tavoitteena on 200 yritystä. Myös osallistumisessa liiketoiminnan kehitystoimiin ollaan jo 87 prosentissa ohjelman lopullisesta tavoitteesta.

Toimintalinjalla 3 ”Kulttuuri ja ympäristö” on hyväksytty yhteensä 19 hanketta, joista kaksi on esiselvityksiä. Meneillään on 15 hanketta, ja neljä hanketta on päättynyt 31.12.2018 mennessä. Vuoden 2018 loppuun mennessä toimintalinjan

budjetoiduista EAKR-varoista oli varattu 9,34 miljoonaa euroa (55 prosenttia) ja Norjan IR-varoista 2,09 miljoonaa euroa (89 prosenttia).

Vuoden aikana hyväksytyistä viidestä hankkeesta kahdessa on erityistavoitteena alueen kulttuurin ja kulttuuriperinnön vahvistaminen. *Viesso duobddága / Elävä maisema* -hankkeen tavoitteena on lisätä tietämystä luulajansaamelaisesta alueesta yhteisenä Ruotsissa ja Norjassa sijaitsevana alueena sekä välittää tietoa saamelaisten tavasta käyttää ja ymmärtää maisemaa perustaksi elämys- ja luontopohjaisen matkailun kehittämiseen pohjoisilla alueilla. *Digital access to the Sámi heritage archives* -hankkeen tavoitteena on puolestaan parantaa saamelaisen kulttuuriperinnön saavutettavuutta kehittämällä tieto- ja viestintätekniinen sovelluskokonaisuus. Järjestelmä toimii hakutyökaluna ja mahdollistaa käyttäjän pääsyn saamenkielistä kulttuuria ja kulttuuriperintöä koskeviin digitaalisiin kokoelmiin.

Vuoden aikana myönnettiin rahoitusta myös *HALTI*-hankkeelle, jonka erityistavoitteena on luonnonympäristöjen suojelutason paraneminen. Hankkeessa laaditaan pitkäaikainen, kestävä vuosittainen toimintasuunnitelma ja yhteinen luontomatkailusuunnitelma (visitor management plan) Haltin yhteistyöaluetta varten. Hanke kattaa Käsivarren erämaan luonnonsuojelualueen Suomessa sekä Reisan kansallispuiston ja Raisduottarhaldin maisemansuojelualueen Norjassa.

Tähän mennessä on myönnetty rahoitusta yhteensä kuudelle hankkeelle, joiden erityistavoitteena on luonnonympäristöjen suojelutason paraneminen. Edellä mainitun *HALTI*-hankkeen lisäksi meneillään on esimerkiksi Tenojokeen liittyvä hanke, jonka tarkoituksena on muun muassa poistaa vaellusesteitä ja arvioida aiemman entistämistoiminnan vaikutuksia. Toisessa hankkeessa tavoitteena on edistää Perämeren biologisen tilan suojelua muun muassa kehittämällä yhteisiä menetelmiä, jotka vähentävät ympäristömyrkköjen kulkeutumista vesistöistä Itämereen.

Toimintalinjalla 4 ”Yhteiset työmarkkinat” on hyväksytty yhteensä 11 hanketta, joista neljä on esiselvityksiä. Meneillään on seitsemän hanketta, ja neljä hanketta on päättynyt 31.12.2018 mennessä. Vuoden 2018 loppuun mennessä toimintalinjan budjetoiduista EAKR-varoista oli varattu 2,10 miljoonaa euroa (46 prosenttia) ja Norjan IR-varoista 0,45 miljoonaa euroa (65 prosenttia).

Vuoden aikana hyväksytyistä viidestä hankkeesta kahdessa on tavoitteena rajat ylittävän liikkuvuuden lisääminen työmarkkinoilla. *Perämerenkaaren nuoret* -hankkeen päätavoitteena on lisätä nuorten rajat ylittävää liikkuvuutta opiskeluaikana siten, että he oppivat yrittäjyyttä ja rajat ylittävää yhteistyötä. *Academic North* -hankkeen tavoitteena on auttaa akateemisesti koulutettuja työllistymään sosiaalisesti kestävällä tavalla sekä edistää ratkaisujen löytymistä

osaavan työvoiman puutteeseen etenkin ICT-alalla. Hankkeessa pyritään muun muassa tiivistämään useiden ohjelma-alueen yliopistojen välistä yhteistyötä.

Vuoden aikana on myönnetty rahoitusta myös *Sámi musihkkaakademija* -hankkeelle, jonka tarkoituksena on edistää saamelaiselinkeinoihin liittyvän osaamisen kehittämistä. Hankkeen tavoitteena on vahvistaa saamelaista musiikkia elinkeinona. Hankkeeseen sisältyy kaksivuotinen saamelaismusiikin aikuiskoulutus, päiväkotien ja koulujen saamelaismusiikin opetuksen kehittäminen, musiikkialan kulttuuriyrittäjyyden edistäminen sekä verkoston laajentaminen ja vahvistaminen. Jo aiemmin on myönnetty rahoitusta muun muassa *Biegganjunázat*-hankkeelle, jonka päätavoitteena on tarjota poronhoitoon liittyvää rajat ylittävää koulutusta. Muita esimerkkejä meneillään olevista hankkeista, jotka ovat jo esitelleet tuloksia, ovat *Arctic Labour* ja *Rampen/Ramppi*. Molemmissa hankkeissa pyritään lisäämään rajat ylittävää liikkuvuutta työmarkkinoilla. *Arctic Labour* -hankkeen tavoitteena on lisätä rajan yli muuttavien tai muuttoa harkitsevien määrää. *Rampen/Ramppi*-hankkeen tavoitteena on puolestaan löytää asianomaisten organisaatioiden välisiä yhteistoimintamuotoja, joilla voidaan vähentää ilman työtä tai pätevää koulutusta olevien nuorten määrää alueella. Rajat ylittäviin liikkuvuusaloitteisiin liittyviin ohjelman toimiin on tähän mennessä osallistunut 1 077 henkilöä.